Ч. 258 (15.059). Львів, неділя 20. листопада 1938. Оплата поштова виплачена готівкою. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Леґіон. Праґа „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
чвертьрічно . . . . 15.00 "
піврічно . . . . . 30.00 "
річно . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Заява.

З РІЖНИХ ОКОЛИЦЬ КРАЮ (ЛЬВІВЩИНИ, ТЕРНОПІЛЬЩИНИ, ПІДГАЄЧЧИНИ, ЗБОРІВЩИНИ, БЕРЕЖАНЩИНИ, ДРОГОБИЧЧИНИ, СКІЛЬЩИНИ, ДЕЛЯТИНЩИНИ, КАЛУЩИНИ І ІНШИХ) НАСПІВАЮТЬ ВІСТИ ПРО МАСОВІ РЕПРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ ЦІЛИХ ОКОЛИЦЬ, ПРИ ЧОМУ ЦІЛІ ГРОМАДИ, ОСВІТНІ І ГОСПОДАРСЬКІ УСТАНОВИ ТА ЇХНІ ПРОВІДНИКИ ТЕРПЛЯТЬ МОРАЛЬНІ І МАТЕРІЯЛЬНІ ШКОДИ ТА ТЯЖКІ ФІЗИЧНІ ПОБОЇ. НАВІТЬ СВЯЩЕННИКІВ І СТАРШИХ ЖІНОК ЗНЕВАЖАЮТЬ І ПОБИВАЮТЬ. ПРИТОКОЮ ДО ТИХ МАСОВИХ РЕПРЕСІЙ МАЮТЬ БУТИ, ЗРЕШТОЮ ЩЕ НЕВИЯСНЕНІ, ВЧИНКИ ОКРЕМИХ ОДИНИЦЬ, ХОЧ ТИМ ОСОБАМ, ПРОТИ ЯКИХ ЗВЕРНЕНІ МАСОВІ РЕПРЕСІЇ, НІ СУДОВИМ АНІ НАВІТЬ ПОЛІЦІЙНИМ СЛІДСТВОМ НЕ ПРОБУВАЛИ ДОКАЗУВАТИ БУДЬ ЯКОЇ ВИНИ ЗА ЯКИЙСЬ ПРОТИЗАКОННИЙ ВЧИНОК.

ПРОТИ ЦИХ РЕПРЕСІЙ, ЯКІ НАРУШУЮТЬ НЕ ЛИШЕ ЛЮДСЬКУ ГІДНІСТЬ, АЛЕ І СУПЕРЕЧАТЬ ЗАСАДАМ ПРИМІТИВНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТИ ТА ОБОВЯЗУЮЧИМ ЗАКОНАМ, ПІДНІМАЄМО УРОЧИСТИЙ ПРОТЕСТ ТА ЗАЯВЛЯЄМО, ЩО УКРАЇНСЬКА НАЦІЯ ЗАВСІДИ ПРОТЕСТУВАТИМЕ ПРОТИ СТОСУВАННЯ ДО НЕЇ ЗАСАДИ ЗБІРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТИ.

В ОБЛИЧЧІ ВАЖКОГО ЛИХОЛІТТЯ ЗАКЛИКАЄМО ВСІХ УКРАЇНЦІВ ДО БРАТНЬОЇ СОЛІДАРНОСТИ З НЕПОВИННИМИ ЖЕРТВАМИ ТА ДО ВПЕРТОЇ ПРАЦІ ДЛЯ УСПІШНОЇ ОБОРОНИ СЛУШНИХ ПРАВ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ.

† Андрей Митрополит.

† Йосафат, Єпископ перемиський і сяніцький. † Іван, Єпископ-помічник львівський.

† Григорій, Єпископ-помічник перемиський.

Д-р Кость Левицький. Д-р Іван Макух.

Сильвестер Герасимович, Володимир Кохан, о. Леонтій Куницький, Д-р Дмитро Левицький, Константина Малицька, Михайло Матчак, Д-р Іван Німчук, Дмитро Паліїв, Мілена Рудницька, Д-р Володимир Старосольський, Д-р Матвій Стахів.

Німеччина не допустить до замаху на Карпатську Україну.

Пресове бюро Карпатської України повідомляє через радіо:

Німецька преса довший час слідкує за кампанією мадярської та польської преси у справі спільного кордону коштом Карпатської України. Німецькі часописи дементують поголоски про нелад у Карпатській Україні та стверджують, що там панує лад, прохарчування запевнене, все населення взялось до нормальних занять.

М. ін. німецька преса обговорює провокаційне становище польських молодо-консерватистів, які на випадок невдачі дипльоматичної акції у справі польсько-мадярського спільного кордону, виразно домагаються збройної інтервенції.

Німецькі урядові кола відкидають таке становище та вважають недопускальним усякий замах на кордони, що їх устійнив дефінітивно віденський арбітраж.

Nr. akt. VI. 1. Pr. 600/38. — Wyciąg z protokolu wspólnego posiedzenia niejawnego. — Sąd Okręgowy, Wydział VI. karny we Lwowie, w składzie Przewodniczący Wiceprezes S. O. Ł. Malicki Sędziowie S. O. dr J. Locker i S. O. T. Olchawa w sprawie konfiskaty czasopisma pt. „Dilo" z daty Lwów, dnia 3 listopada 1938 r. do Sygn. VI. 1. Pr. 600/38 na posiedzeniu niejawnym w dniu 10. listopada 1938 r. po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Sądu Okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 2 XI. 1938 przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma pt. „Dilo" Nr. 244 z daty Lwów 3. XI. 1938 r. zawierającego 1) w artykule pt. „Borot'ba z moskowskym wiznakom" w ustępie od słów „Jak szczo dijsno" do słowa końca artykułu, 2) w artykule pt. „Holos italijskoho żurnalista pro Zakarpattia„ a) w ustępie od słów „My pobaczyły" do słowa „Rumunii" i b) w ustępie od słów „Tomu załyszim" do słowa „dijsnosty", 3) w artykule pt. „Hołosy nimciw pro Karpatśku Ukrajinu" a) w ustępie od słów „Plebiscytu" do słów „snow rabamy", b) w ustępie od słowa „Sprobu" do słowa „sposobamy" i c) w ustępie od słowa „Domahajemoś" do słowa „wymohamy", 4) w artykule pt. „Sprawu Karpatśkoji Ukrainy w oświtleniu anglijśkoi presy" w ustępie od słów „Ukrajinci snow" do słów „w majbutnie", 5) w artykule pt. „1. lystopadowe swiato u Lwowi", a) w ustępie od słowa „Manifestacia" do słów „do mista" i b) słowa między słowami „niż inszym" a słowem „kramnyciu" znamiona ad 1), 2) i 3) wyst. z art. 127 kk. ad 4) przest. z § 24 ust. druk. z 17/XII. 1862 Dzpp. Nr. ex 1863 ad 5) zbrodni z art. 154 § 1 i 2 kk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/12 1862. Dzpp. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. Uzasadnienie. Ustępy ad 1) 2) 3) przez tendencyjną i obelżywą krytykę polskiej polityki zagranicznej publicznie znieważa Rząd Polski. Artykuł ad 4) jest świadomym przedrukiem ustępu skonfiskowanego w czasop. „Nowyj Czas" Nr. 244. Wreszcie artykuł ad 5) w sposób świadomie fałszywy i mogący zaniepokoić ogół publiczny przedstawia 1. listopadowe wypadki we Lwowie i propaguje ukraińskie nacjonalistyczne hasła separatystyczne. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postępowanie uzasadnione. Przewodniczący: Ł. Malicki wr. Wiceprezes S. O. Protokolant mg. Barabolak wr. Za zgodność wr. Koi kier. sekr.

Потенціяльне ренеґатство.

Львів, 19. листопада 1938.

Здавалось би, що говорити чи писати про національне обличчя, про національне „самовизначення" наших москвофілів чи пак „старорусинів" та їх секундогенітури „карпатоpосів" — це вже така стара й оклепана тематика, що ледви чи можна б ще докинути щось такого, що не булоб уже давно сказане. Але це тільки так на око видається. Бо наші москвофільські земляки набрали вже з „общерусской" вдачі таку хитрість і проворність, що завжди вміють цю нудну тематику обновити, зактуалізувати її і змодернізувати.

Хто не тямить, які „воплі" на цілий світ впродовж повних двацяти літ після світової війни піднімали наші москвофіли на мадярський режім, виводячи родовід мадярів від Атиллі та лаючи їх на всі лади й способи? Цікаво булоб дещо з цього передрукувати з тодішних неконфіскованих видавництв для спомину, та краще відмовити собі тієї приємности, щоби не наражатися на кошти нового накладу. Посторонній глядач мусів винести таке враження, що між мадярами і москвофілами така непролазна безодня, що її мабуть у вік вічний не доведеться нікому засипати і перейти. Закріпити кожного в такому переконанні могла роля „карпатоpосів" у Чехословаччині як державницької партії та як носіїв ідеї панславізму чи пак панрусизму, зверненої одним вістрям проти Німеччини та другим проти мадярів. Не дивниця, що чехи, які на славян узагалі, зокрема на москалів та на українських москвофілів гляділи завжди крізь призму романтики, не знаючи їх та оцінюючи їх „на око", на підставі підлесливих слів, — вірили „карпатоpосам" і тільки глумливо підсміхались на всі перестороги українців. Сьогодні вже знаємо, які настрої запанували серед чеських аграріїв, нар.-соціялістів Бенеша та серед крамажівців, коли їхні бродіївські і френкиївські приятелі буквально за одну ніч перейшли метаморфозу з праславянських „общеросів" не тільки у мадярофілів, але таки у кровних мадярів! Казати про те, що в жилах пливе така-то кров, це вже щось багато більше, ніж деклярувати свою політичну орієнтацію. І можна булоб від біди виправдувати далеко посуненим опортунізмом, страхом чи просто таки шкурними інтересами покравні вірнопідданчі заяви тих людей, які разом із Мукачевом, Береговом та Ужгородом перейшли під мадярське володіння. Але чим пояснити заяви: „в моїх жилах плине мадярська кров", — і то заяви не якихось анальфабетів чи „сірих здачів хліба", а таких інтелігентів, лідерів закарпатських москвофілів, як Фенцик, директор ґімназії Сулинчак або предсідник суду Гаджеґа?! І чейже це вже не є політичний опортунізм, коли хтось каже про спільне тисячелітнє минуле і творить товариство для плекання спільної культури! Як це так: чи можна одного дня казати про „общерусску" культуру, а другого про „спільну мадярську", себто — чи обидві ті культури тотожні або мають бодай ті самі елементи?! Тут зовсім непричім політичне промадярське чи протимадярське становище і ми виразно підкреслюємо, що за

поведінку наших закарпатських москвофілів не маємо до мадярів ніяких претенсій та зовсім їх тут не обвинувачуємо. Аналізуємо тільки психіку й ментальність, спосіб відчування і думання москвофілів, уважаючи, що це наша внутрішня справа, бо чейже — без огляду на словні заяви про „кров" — дійсний кровний звязок і галицьких і закарпатських москвофілів є тільки з українським етносом. І тому радше „pro domo sua", не на експорт, не для якоїсь протимадярської пропаганди, а для засування собі самому „з ким діло", мусимо ствердити чорним по білому, що ще мієяць тому закарпатські москвофіли вводили російську мову до закарпатських установ, як асекурацію проти українства, що його представляли як знаряддя чужинецьких інтриґ, що змагають до викривлення правдивого обличчя краю. Нині вони вводять мадярську мову, вживаючи свого старославянсько-московсько-українського воляпіку тільки для „приватного вжитку". Стверджуємо тільки безспірні факти і хочемо їх проаналізувати.

Ми вже сказали вище, що це нове сальтомортале москвофілів, цей їх скок від ворогування до мадярів до культурно-національного єднання з ними, міг бути несподіванкою для посторонніх, що не знають справжньої суті москвофільства, але не був ані не є ніякою несподіванкою для нас, що від десяток літ приглядаємось його карколомній акробатиці. Так само, як ніякою несподіванкою для нас не є ані нас ні трішки не дивує заява тих славних „карпаторосів" та їхніх покровителів, російської еміґрації, що найбільший їх ворог, з яким вони ніколи порозумітися і помиритися не можуть, це українство. Без власної сили, без опертя в народі вони інакше поводитися не можуть: це типова поведінка тих усіх, які живуть лише у сфері відірваних доктрин і власних гурткових та особистих інтересів. І їх інтересом є саме боротися зі стихією наростаючої народньої свідомости, що вітре їх з поверхні політичного животіння. Отже найвищий закон самооборони для них, їхнє „цетерум цензею": треба знищити українство, цю народню стихію, проти якої вони встоятись не зможуть, за всяку ціну, байдуже, з чиєю допомогою.

Справжні пляни і ціли в політиці не завсіди покриваються з офіціяльними заявами т. зв. міродайних кол. Цього вимагає здебільша тактика. І наші „карпатороси", будучи знаряддям чужих сил, вели спершу маскований підхід. Отже пішли домагання рахуватися з якимись буцімто історичними, стратеґічними оглядами, неподільности території, плебісциту. Але досить було тільки зміни конюнктури, щоб пролунала заява, яка не залишає вже ніяких сумнівів і неясностей: про мадярську кров в жилах „карпаторосів". Справді, рідко коли доводилося зустрінути такий безцеремонний прояв потенціяльного ренеґатства.

Однодумці і однопартійці наших „староруснів", чим ці останні завсіди чванилися, в значному відсотку навіть галичани з походження, залишилися також там вірні собі та на клопіт Денікинові, що тепер мусітиме хіба відрахувати їх від тих вісьмох міліонів „общеросів" поза кордонами Росії, що на його думку (як недавно писав у „Посл. Новостях") підуть воювати за „матушку Расею".

Які вони, ті „карпатороси" з мадярською кровю в жилах, рідні брати тих наших „червоноросів", що просто зпід омофору Денікина ходили були до большевиків з пропозицією, щоби вони створили окремішню „червоноруську" республіку, а потім шукали собі ще іншого опікуна-протектора, з власною „столицею" у „Народному Домі" у Львові? Це порода людей, які готові за ніч переобразитися в кожну національність, яка тільки далаб їм запоруку, що буде нівечити українство, якого перемога означає для них загибіль: загибіль національної безполовости і краю потенціяльного ренеґатства, трактованого як біснес.

скіз.

Справа Карпатської України
в Женеві і Европі.

(Від нашого кореспондента).

Женева, 15. листопада 1938.

У Женеві, куди приходять часописи в день їх видання з усіх чотирьох великодержав, можна було легче ніж в якімнебудь іншім місті слідкувати за політичним розвитком карпатоукраїнської справи в Европі в найбільш критичнім моменті визначування нових кордонів країни. Статей і більших заміток в цій справі було безліч; передруки й огляди їх в українській пресі охопили природно лише незначну частину цього друкованого матеріялу. Не було властиво ніодного поважнішого часопису в Европі, який не подав би докладнішої статті про Карпатську Україну поруч з мапою її нових кордонів. Я особисто не памятаю ні одної статі на цю тему, в якій не було б зазначено, що нова мала, самостійна з національного погляду країна є інтегральною частиною великої етнографічної української території. В більшости статтей говорилось принагідно і про інші українські землі, спеціяльно про Совітську Україну. До цього причинилась очевидно в значній мірі ціла політична ситуація в Европі, головними прикметами якої були перемога засади самоозначення націй, ізоляція московського уряду, скріплення тенденцій пакту чотирьох великодержав та ліквідація московських політичних і мілітарних впливів на території колишньої ЧСР. Після віденського арбітражного рішення, писав Жан Мартен в „Журналь де Женев", що „справа України зазначилась на обрію". Його думку поділяло очевидно дуже багато европейських політиків, бо справа ця виступила справді остільки актуально і яскраво, як ніколи ще після світової війни.

Наслідком цього витворилась властиво досить парадоксальна ситуація, яку вже відчувається в Европі і Женеві та якою доведеться очевидно занятися не лише самим карпатським українцям, а саме, що найменша національна частина нової держави має цілком виїмкове політичне значіння, як в її власних межах так і поза ними. Але ця парадоксальність не викликує ніяких суперечок між українцями та обома іншими народами спільної держави після тої еволюції, яка відбулась у Празі за останній час у відношенні до Московщини. Ані місцеві, ані загально-національні інтереси українців, що щільно повязані між собою, не перечать інтересам цілої держави, як вони не перечать і інтересам цілої Европи, загроженої московським імперіялізмом. Але ці слушні погляди треба буде все мати на увазі та керуватися ними у внутрішній та зовнішній політиці нової держави.

У колах Ліґи Націй, до якої ЧСР, бодай формально, ще належить, у Женеві й у цілій Европі цікавляться живо, як я міг тут ствердити, тим, яке становище займе нова федеральна держава в таких актуальних тепер справах европейського сходу. На дотичні запити не можна розуміється обмежитися самою лише „дипльоматичною" відповідю, що зовнішні справи держави, до якої належить і невелика галузь української нації, входять до сфери виключної компетенції майбутнього центрального федерального уряду, в якім братимуть участь і українці. Отже доводиться покликатись на відомі декларації карпато-українського уряду з о. др-ом Волошином на чолі.

Можна бути певним, що українці не жадатимуть більшої участи в зовнішніх функціях держави, ніж така яка їм належиться, тим, що українська справа має поважне значіння в сучаснім політичнім житті Европи. Чехів чи словаків вона може цікавити не багато більше, ніж яку іншу державу центральної Европи. Але наскільки вона їх цікавить і наскільки завданням кожної закордонної служби є не лише заступати батьківщину на чужині, а й подавати її урядові потрібні йому відомости, відповідна участь українців в міністерстві закордонних справ та дипльоматичнім і консулярнім апараті буде побажана для них самих не менше, ніж для цілої федеративної держави.

Політичне значіння Ліґи Націй покищо справді мінімальне і невідомо, чи в найближчім часі її зреформують відповідно до сучасної політичної еволюції Европи. Але як довго ЧСР платить чи має платити свою частину на утримання женевської установи, треба і карпатським українцям користати з неї. Безсумнівна користь може бути справді радше з Міжнародного Бюра Праці ніж з самої Л. Н. Про діяльність цього Бюра писалося вже принагідно в „Ділі", але не зайвим буде пригадати, що воно займається численними питаннями з царини відносин між урядами, працьодавцями та працівниками, які наше населення на Закарпатті близько цікавлять, як наприклад охорона і реґулювання праці рільних і лісових робітників, еміграція, піднесення рівня життя хліборобського населення і т. д. Бюро видає багато публікацій про дотичні питання, які заощаджують чимало роботи і грошей кожній країні, що в нім бере участь. Але само собою зрозуміло, що постачання і оброблення потрібних матеріялів переводять в значній мірі знавці тої чи іншої держави чи нації заняті в цій інтернаціональній установі. В її бібліотеці зібрано потрібні періодичні і неперіодичні видання з усіх країв світа. Істиує тут і великий московський відділ з окремою московською бібліотекою, і кількома службовиками тієї народности, але українські видання в ній дуже нечисленні, випадкові, майже виключно совітського походження. Зарадити цьому лихові не маючи ані одного українського урядовця в обох женевських установах, очевидно неможливо. А мати їх тут, маючи український край в складі федеративної держави, не лише можливо, а й необхідно. Ще більш потрібно — розуміється — буде мати українців у складі політичного представництва держави чехів, словаків і українців по державах, що грають вирішну ролю в політичнім життю Европи. Але про це й говорити треба іншим. Це питання висуває саме життя і чим скорше воно буде розвязане, тим краще буде для всіх зацікавлених у ньому.

М. Даньк[illegible]

РУМУНСЬКИЙ КОРОЛЬ ВИХАВ ДО ПАРИЖА.

Румунський король Карло та великий воєвода Михайло виїхали у пятницю рано з Льондону по офіційній 3-денній візиті. На двірець їхав король Карло автом у товаристві короля Юрія VI.; там попрощав румунських королівських гостей в імені уряду мін. Галіфакс. Щире було прощання короля Карла з королем Юрієм. У цілій подорожі до Довру товаришили румунському королеві — румунський посол у Льондоні та представники британського уряду.

В год. 12.15 румунські гості на контрторпедовці віділхали до Кале, де затримаються на один день. У суботу вечором приїдуть вони до Парижа.

У Парижі оголосили, що король Карло буде у понеділок гостем президента Лебрена.

—o—

„МАЙН КАМПФ" ТАКИ ДОЗВОЛЕНИЙ НА ЛИТВІ.

Литовський уряд відкликав заборону поширювати на Литві „Майн Кампф" Гітлера та привернув дебіт національ-соціялістичним часописам.

Фінансово-господарська програма Франції.

(Від нашого кореспондента).

Париж, 15. листопада 1938.

Велика фінансово-господарська спроба, що саме почалася у Франції під проводом міністра скарбу Поля Рено, одного із здібніших економістів та, як кажуть соціялісти, „найінтелегентнішого сучасного французького консерватиста" вимагає трьох років часу. Одним словом почалася французька „трилітка".

Тільки ця французька трилітка є тим замітна, що вона противиться надто сильному та докучливому втручуванню держави в господарське суспільне життя. І без огляду на те, чи плян Поля Рено є добрий чи злий, цей плян вимагає аж... трьох років. І звідси цей крик французьких парляментаристів, що звикли по кожних трьох чи чотирьох місяцях змінювати уряд. Отже ясна річ, що Далядїє та Поль Рено в очах цих вельмож — а передовсім в очах лівих вельмож Третої Республики виглядають на якусь директорію.

Зате праві та націоналістичні кола Франції вважають Далядїє — Поля Рено радше за французьких Брінінгів — тобто за переходові зорі, що приготовлять тривкий та сильний уряд національної Франції.

Скільки то тепер читаємо у французьких органах статтей про шкідливість гасла „права людини", що кинула у світ французька революція. „Ми маємо аж за багато прав, нам треба тепер накинути масам не гасло **„права людини"**, але гасло **„обовязку людини"**.

У крутіжі подій, що змінюються що хвилини, змінюються із надзвичайною скорістю теж і погляди громадянств.

Думаємо, що не дуже помиляємося, коли напишемо, що вся Франція тужить тепер за диктатурою, ліві за лівою диктатурою, праві за правою диктатурою, а всі є за урядом сильної руки.

Тому Далядїє окружений здібним міністром фінансів Полем Рено та сірою еміненцією та справжнім диктатором Франції за часів Клемансо, особистий секретарем Великого Тигра Манделем, — нині міністром кольоній — видав декрети-закони, які змагають до направи французького фінансового та господарського життя.

* * *

Поль Рено пригадав у своїй промові, що її подавали всі стації французького радія, пословицю ще з часів королівської Франції: „там, де нічого нема, навіть король тратить свої права". І міністр фінансів заявив, що треба змінити методи, які людовий фронт накинув своєю політикою цілому французькому життю, бо ці методи ведуть край до руїни. Поль Рено **відкидує пляни девізової контролі**, бо він вважає, що це передсінок до політичної диктатури, а в додатку така контроля на його думку не можлива для країни, що має посілости в пятьох частинах світа.

Організація праці наказує скасувати 40-годинний тиждень праці в тих ділянках промислу, в яких мусять відмовляти через це замовлення, бо два дні відпочинку на тиждень не дозволяють виконати такі роботи на час. Безупинні позички держави на зброєння, військо та фльоту утрудняють **приватним фірмам**, що працюють не для держави чи війська **отримати дешевий кредит.** Між 1928-им і 1937-им роком приватні емісії впали з 14.700 міліонів на 3.500 міліонів франків. Тому Поль Рено отвирає нові кредити саме для промислу, що не працює безпосередньо для держави.

Він заповідає теж велику реформу французької адміністрації. Французьким урядовцям уряд підвищує платні (обіцянка не виконана „людовим фронтом") Старці, робітники — дістануть пенсії на основі закону, який має ухвалити парлямент. Тяжкі нові податки та дошкульна підвишка комунікаційних засобів (залізниці, метро, бензина і т. п.) посипалися наче якийсь град на голови французів. Уряд видав теж демографічні декрети, що основуються на шведському законодавстві.

Французькі біржі приняли зі захопленням урядові декрети. У вчорашньому дні приплило до Франції більше ніж один міліярд золотих франків. Господарські кола вдоволені, бо Поль Рено як нео-ліберал відкидає т. зв. кермовану економію, тобто економію вироблювану в адміністраційних бюрах міністерств. Він хоче дати змогу французьким промисловцям рішати — під не дуже строгим наглядом держави про господарську долю Франції.

Синдикалісти, соціялісти і комуністи бють на сполох. Вони закидують урядові чорну реакцію. Поль Рено приняв представників чужинецької преси у Парижі. Він нам заявив, що його політика основується на тісній співпраці з Льондоном та Ню Йорком. Він гарно означив кредитову політику, яку вестиме Банк Франції для промислу: „якщо дається кредит в міру економічного розвитку, то тоді повстають здорові франки; коли навпаки твориться франки для держави, то тоді повстають нездорові франки".

Поль Рено є людиною дуже низького росту, знаменитий промовець та на його обличчі є постійна усмішка добродушного циніка.

Юрій Студинський.

Доля Закарпаття на тлі його минулого.

В колишнім цісарськім Бурґу у Відні зберігається рідка памятка мистецтва і культури. Мов павутиння тонкий, почорнілий платок тканини на подобу плащениці, на якому вишиті золотими нитками та ожереллям слова:

БѪДИ ГОСПОДИ МИЛОСТЬ ТВОꙖ НА НАСЪ НИНѢ И ВО ВѢКИ. ГОСПОДИ, ѠЩЕДРИ НЫ И БЛАГОСЛОВИ НЫ, ПРОСВѢТИ ЛИЦЕ ТВОЕ НА НЫ И ПОМИЛѪЙ НЫ.

Ця памятка походить з українського Підкапаття, а зміст молитви такий, що її ще сьогодні можна підняти високо на прапор довго прибитої, а нині відродженої країни. Тисяч років тому, як мережали її руки інокинь одного з тих грецьких і „руських" монастирів, які просвіщали славянський край ще перед приходом і по приході мадярського племени. Згаданий дівочий монастир був в околиці пізнішого Будапешту.

Подібною памяткою українського Підкарпаття був дзвін, знайдений на Підкарпатті в часі світової війни в 1918. р. Дзвін мав дату українськими цифрами — рік 1034. Отже він походив з того часу, коли в Києві панував могутній монарх Ярослав Мудрий і коли він саме будував Софійський собор. Можливе, що той дзвін Ярослав Мудрий дав м. ін. у віні своїй доньці Анастазії, котру видав за угорського короля Андрія І. На жаль і ту дорогу памятку мадяри встигли ще вивезти і знищити.

Знаємо з історії, яке значіння мало українське Підкарпаття, завдки своїй вищій культурі в межах Угорщини. Його людність творила лицарську упривілеєну верству за династії Арпадів. На королівському дворі панувала українська мова і взагалі українська культура з „руським" обрядом включно. Три головні міністри того двора мали українські назви: воєвода, стольник і придворний пан. Українськими панами були обсаджені всі кашталенії (твердині, замки) особливо в північній і північно-східній частині угорської Корони, котрі з місцевим українським лицарством стерегли державних кордонів. Назви тих міст, звичайно з прищіпкою слова „орош" (орос — руський) або „вар" (вар — варівня) ще по нинішній день зраджують український початок тих міст. Але й без того пізнати українське походження таких міст, як Доброчин, Бистриці, замаскованих під назвами „Дебрецин, Бістерце" і багато інших. Хрестне імя „Бела" відносилося до дітей, зроджених зі славянських, українських дівчат, що їх смаглі угри називали „БѢЛИ [БЕЛИ] тобто гарна. За тим іде ціла мадярська мова, яка є у всьому, що торкається вищого суспільного ладу, осілого і культурного життя, мішаниною славянських — українських — слів на тлі того запасу слів, який не переступив потреб дикого кочовика.

Але про все те не знають, або воно не переконує тих, які мусять сьогодні горлати, що українське Закарпаття неграмотне, некультурне, не доросло до власної держави, і тому воно доконче повинно вернутися під опіку „культурної" Мадярщини.

Ще пишуть часописи, очевидно ті, яким не йде про правду, тільки про інтерес, що за Карпатами не було ніколи України. України там, вправді, по назві не було, але була Русь. Та хіба тим часописам йде про правду? Борони Боже! Їм іде про те, щоби широкі маси читали друковане слово і вірили, що нічого подібного „там ніколи не було!"

Від віку-правіку жили в Карпатах від Чорногори по Татри українсько-славянські племена Бісів і Хорватів (Горбатів?) аж поза Тису і підсохлі багна великого озера (угорська пуща) і на ту правду привели ми наведені докази. Мало того, що жили. Вони від непамятних часів мали там навіть якийсь політичний устрій. Це можна виснувати з того, що й пізніше від 10-го до кінця 14-го століття було автономне „Руське Князівство" в межах угорської Корони (Ducatus Ruthenorum). В тому князівстві мали українці власні уряди, власних урядовців, власну всенародню раду, тобто „сойм" (universitas populorum Ruthenorum) з власним князем, до котрого належало м. ін. затверджувати смертні присуди.

Першим відомим руським князем був син короля Степана І. — Емерик, „dux Ruisorum (Rusiorum)", що правив Закарпаттям і помер на тому становищі на переломі 10-го і 11-го століття. Сам „руського" обряду, був його ревним опікуном. В 1002-ому році оснував він „руський" манастир Чесного Хреста на Лисій Горі (нині славна вязниця) в Польщі. Оснував його в лісі, де оба з Болеславом Хоробрим на-

ловах знайшли руїни якихсь колишніх „гігантів“ обо „киклопів“. У тій цілі післав князеві Кооброму свій дорогоцінний, дорогоцінний хрест з часточкою дерева Христового, який носив на шиї, і майстрів-каменярів, і вони „збудували церкву св. Хреста в грецькому стилі, з тесаного квадратового каміння“.

Після Емерика був цілий ряд руських князів з королівської родини або зпоміж визначних українських вельмож та героїв при королівському дворі. Деякі з них титулувалися „князями русинів і словаків“. Руським князем у 14-ому століттю був князь з Поділля Коріятович, що збудував собі замок у Мукачеві і на Чернечій Горі в тому самому місті також і монастир, мабуть осідок для перших мукачівських епископів.

Українське Закарпаття завжди стояло у звязках з іншими українськими землями. Король Данило, князь Лев і ін. щедро спомагали там церкви і монастирі і радо в них перебували. Про ті звязки свідчать м. ін. і назви місцевостей Львів і Київ на західній Лемківщині, при закарпатському шляху на Тилич, яким — як знаємо з літопису — їздив король Данило. Мукачівські епископи часто перебували в митрополичих добрах Перегінська, перемиський епископ Крупецький був також мукачівським епископом.

Отже була колись за Карпатами не тільки Русь, тобто Україна, але навіть сурогат української держави, поки її не повалила лукава політика. А вона колись міркувала не інакше, як нині. Коли в 14. ст. впала Галицько-волинська Держава, що мала з Руським Князівством спільну границю на Карпатах, мабуть по Дунаєць, то вже з кінцем того самого віку впало і Руське Князівство. Положення українського народу відтоді сильно погіршилося. Земля була віддана на поталу. Кому треба було срібла-золота, а кому землі, а кому хутора чи господи, а кому знову поширення царства небесного в краю давно хрещенім, з власною єрархією — ішов на Русь, на Закарпатську Русь. На насильства, розбої, нарід відповідав повстанням.

В розгарі боротьби, що почалась, родилися герої, які хотіли воскресити Руське Князівство Закарпаття. До таких належав м. ін. напів мітичний князь Федор, у німецьких літописців князь Фріц, мабуть української династії, вихований у Німеччині чи в Чехії. Він почав діло від західного кінця — на Спиші (Zips). Там зорганізував обобічні лемківські гори й укріпився на Чорштинському замку над Дунайцем з наміром воскресити „Руське Князівство“. Ті почини зліквідувала Мадярщина з Польщею серед завзятих боїв, в котрих погиб мабуть і сам князь Федор 1434. р.

Подібні наміри мав потім з тим самим лемківським людом і на тім самім Чорштинськім замку Семен Бзовський, природний син короля Володислава IV. Він виступив під назвою Олександра Наперського (Костки з Штернберґу) як уповноважений Богдана Хмельницького, в якого були галицькі полки і люди аж ген із Лемківщини і від Тарнова. В його теж імені промовляв Наперський до українського народу на західному Бескиді, закликаючи до повстання за права, якими у визволенім Руськім Князівстві — з доручення Великого Гетьмана — він їх обдарує. І гори спалахнули повстанням. Одначе плян відбудови Закарпатського Князівства і цим разом не вдався. Поляки спіймали Наперського з його штабом і на Кшемйонках під Краковом 28. липня 1651. року відбулася екзекуція. Про її подробиці можна читати у численних польських наукових джерелах і публікаціях.

З давньої Закарпатської Руси залишився тільки рубець на Карпатах. Південна частина за Тисою відпала перед світовою війною, сформована як окреме мадярське гр.-кат. епископство в Гайду-Дорог, тобто в Нірель-Газа (хата на багні). А тепер знов віденський арбітраж відібрав і прилучив до Мадярщини її столиці Ужгород і Мукачів у спосіб дуже непоміркований. Ці міста повинен був лишити без огляду на їх мішаний склад населення тому, бо це майже єдині міста і торговиці тієї країни. Лишається ще тільки розмежувати зі Словаччиною західний Бескид, який має теж великі цінности, з містами Гуменне, Пряшів, Любовня. Пряшів, як столиця гр.-кат. дієцезії, разом із більшістю парохій, повинен припасти Карпатській Україні.

Д-р Йосип Пеленський.

ЛИСТОПАД — МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ!

Роковини Шевченка та Котляревського.

ШЕВЧЕНКОВІАНА

Різьбар Манізер почав у своїх майстернях у Ленінграді ліпити постать Шевченка для памятника в Києві. Роботу закінчить до 20. грудня. Постать з бронзи відліють на ленінградській фабриці мистецьких відливів. Закінчено вже виготовляти всі рисунки для архітектурної частини памятника.

Київські малярі-графіки працюють над серією гравюр на тему „Життя та діяльність Шевченка“. Частину малюнків з природи для гравюр зроблено в Каневі, в с. Шевченковому, в Переяславі. Деякі малюнки зроблять у Ленінграді для композиції „Шевченко в Петербурзі“.

Київський державний робітничо-колгоспний театр ім. Шевченка готує для ювілею спеціяльну вокально-літературну програму на матеріялах творів поета, а також ставить прем'єру „Марина“ за мотивами Шевченкової поеми.

Чимало прогульок направляється до села Шевченкового, колишньої Керелівки. Та не так то легко дістатися туди: від залізничої стації Воронцово-Городище до Шевченкового 32 км. До районового центра села Ольшаної (характерно, що за часів царату село це звалося Ольшана, по революції назву його зукраїнізовано на Вільшану й так звано його ще до недавнього минулого, ну а тепер мабуть вирішено, що Ольшана безпечніше!). Ще можна доїхати, якщо пощастить знайти на дорозі вантажну машину з буряками чи вугіллям і вона погодиться підвезти, а від Вільшаної 7 км. до Шевченкового памятника треба йти пішки. Це так би мовити „позалаштункове“ шанування памяти Шевченка.

СТОРІЧЧЯ ВІД ДНЯ СМЕРТИ КОТЛЯРЕВСЬКОГО.

Бібліотека Академії Наук УССР зорганізувала виставу літератури, присвячену памяті письменника. 10. листопада в приміщенні Київського Радіотеатру відбувся урочистий вечір, що його організували Спілка совітських письменників та український радіокомітет.

Відчит про життєвий та творчий шлях Котляревського зробив науковий працівник Інституту української літератури Стебун. Вечір закінчився монтажем опери „Енеїда“.

10. листопада відбулися святкові вистави „Наталки Полтавки“ в Київській та Одеській опері та в багатьох театрах міст України та з пересувно-колгоспних театрах. Особливо врочисто пройшла вистава „Наталки Полтавки“ в Полтаві, де участь у виставі брали артисти Литвиненко-Вольгемут і Донець. Перед виставою слово з приводу ювілею сказав Максим Рильський.

Навіть московська „Правда“ вмістила про Котляревського статтю Давида Заславського, до деякої міри „українця“ (він народився і виховувався у Києві і ще перед революцією працював в „Кіевской Мысли“). Заславський цілком пристойно пише, що Енеїду написано чистою багатою українською мовою, що вона багатьом відкрила існування українського народу, що Енеїда й комедії Котляревського пробуджували любов до шляхотного й розумного українського селянина. Ну і зрозуміло підсилено підкреслює, що в цих творах нема й тіні націоналізму, нема протиставлення українського народу російському, навпаки це демонстрація братерства російського й українського народу.

Гадаємо, що хто читав, скажім Москаля Чарівника може бути теж іншої думки. А може хтось собі пригадає і з Енеїди ну хоч це:

Так вічной памяти бувало
У нас в гетьманщині колись...
Там славнії полки козацькі,
Лубенський, Гадяцький, Полтавський
В шапках було як мак цвітуть!
Як грянуть сотнями, ударять,
Перед себе списи наставлять
То мов мітлою все метуть!..

Господарський патріотизм.

Останні події в краю і у Львові наводять нам багато думок на господарські теми. Думок про нашу сконсолідованість довкола нашого господарського дорібку, про шляхи дальшого нашого господарського розвитку, про різницю між господарським патріотизмом нашого села і міста.

Господарський патріотизм — це поняття у нас досить нове, як у теорії, так ще більше у практиці. Ще донедавна панувала у нас думка, що коли чужинець дає нам якийсь товар за дешевшу ціну, чи кращу якість товару за таку саму ціну, то господарська доцільність каже нам купувати у чужинця, а не у своїм кооперативнім чи приватнім підприємстві. Тепер обставини чимраз більше починають вплинати на те, що поволі змінюємо цю думку. Коли своє кооперативне чи приватне підприємство не може дати нам за таку саму ціну такого самого товару і в такім самім виборі, як чуже підприємство, то причина цього по більшій частині не лежить у жадобі свого підприємства визискати свого покупця, а треба справедливо шукати її в інших обставинах, незалежних безпосередньо від підприємства, а навпаки звичайно дуже часто залежних посередньо від покупців. Ця причина лежить звичайно у замалих оборотах підприємства. Коли свої покупці, не зважаючи на деякі початкові невигоди чи страти, як будуть купувати виключно у своїх підприємствах, то вони, маючи великі обороти, зможуть і в ціні і у виборі і в якости товару не тільки дорівняти, але і перевищити чужинців. На доцільність такого господарського патріотизму вказують нам самі державні організми, які у своїй торговельній політиці усякими митами і заборонами не допускають до своїх країв закордонних, нераз дешевших і якістю кращих товарів, щоби в той спосіб підтримати свою торговлю і промисл та дати їм змогу розвинутись і дорівняти чужим.

Про господарський патріотизм нашого села доводиться нам часто чути у наших зустрічах з місцевими кооператорами. Ось нпр. на останнім організаційнім зїзді у Львові чули ми слова представника рогатинського Окружного Союзу, як беконярня в Ходорові, маючи кращі ринки збуту, конкурує Союз високими цінами на яйця і як, не зважаючи на те, селяни все-таки збувають яйця через свої кооперативи, хоч і по нижчих цінах, так, що збут яєць через О. С. К. Рогатин не маліє, а росте. Часто доводиться нам подивляти наших селян у їх вірності своїм кооперативним, чи навіть приватним господарським установам. Оскільки є ще дуже багато господарських ділянок, в яких наші селяни все ще заспокоюють свої потреби у чужих, то це у великій мірі тільки тому, що ми не зуміли тих ділянок ще зорганізувати. Зрештою господарський патріотизм нашого села доволі рівний, залежно від національної і господарської свідомости даних околиць. Безперечно, у цім напрямку наші села далеко ще не взірцеві, але не представляються гірше, як наші міста, до яких, зовсім природно, маємо більші вимоги.

Всетаки і наше місто починає вчитися господарського патріотизму, відбуваються господарські наради під гаслом „Свій до свого за своє“, українські кооперативні і приватні крамниці мають чимраз більше української клієнтели, нераз з дуже віддалених околиць міста. Дуже добре діяє тут добрий приклад, і то приклад своїх, як і чужих. Ось ще вістка, що в одній українській крамниці з галантерією у Львові клієнтка полька звернула куплений товар, коли довідалася, що це українська крамниця. Або: до української кравчині, у якої

шило собі одяги багато жінок польських старшин, прийшли дві пані в імені її клієнток і заявили, що всі вони не будуть вже у неї шити, тому, що вона українка. Хоч яке це неймовірне, але напевно правдиве, що до польських харчівень і крамниць у Львові зверталися деякі польські угрупування, щоб вони не видавали товару ані харчів клієнтам, які говорять по українськи. І що ви думаєте! Щодня трапляються у Львові такі випадки, що польський купець резигнує з зарібку, щоб лиш показати своє патріотичне обличчя.

Сумно, що аж такі факти мусять учити деякі одиниці нашої міської суспільности господарського патріотизму. Але всетаки потверджуємо, що стоїмо на добрій дорозі. Свідомість ваги власного господарського розвитку, свідомість обовязку кожної української одиниці підтримувати тільки свої, українські господарські станиці ще більше зміцнилася тепер у найширших масах української суспільности села і міста. І це треба уважати безперечно за додатню сторінку болючого рахунку останніх подій. **В. І.**

—o—

ХУСТ МІСТО БУДУЧНОСТИ.

Під таким наголовком приносить А-Зет (словацьке видання ч. 269) з 15. ц. м. репортаж дра Й. Лінека про вигляд Хусту, його населення та про його нову ролю, як столицю Карпатської України. Після втрати Ужгороду й Мукачева Хуст — серце Мармарощини є найбільшим містом на сході Карпатської України.

НАЙБІЛЬШ УКРАЇНСЬКЕ МІСТО.

Закордонна, головно польська преса пише про Хуст, як про сімтисячне село. Дійсність зовсім інша. В 1910 р. Хуст мав справді лиш поверх девять тисяч мешканців. Але коли згодом чехословацька влада клала головний натиск на розбудову Ужгороду й Мукачева, то одночасно зростав теж східний осередок Закарпаття. В р. 1921 Хуст мав 13.000 мешканців, а в 1931 р. вже 17.000. На підставі виказу тодішнього уряду Хуст мав при кінці минулого року вже 22.000 мешканців. Тепер це число сильно збільшилося і далі буде збільшатися. Закарпатські міста мають (чи пак мали) мадярсько-жидівську більшість. Хуст був і є найбільш українським містом. Сьогодні він має 55% українців, 27% жидів, 7% чехів; решту творять мадяри та спиські німці. Ця пасивна мадярсько-німецька меншина в Хусті не мала ні своїх шкіл, ані про них не дбала, що дало змогу цьому славянському містові зовсім затримати славянський вигляд.

ПЕРЕЇЗД УРЯДІВ.

Перед світовою війною Хуст був занедбаним містечком. Сьогодні Хуст справді гарний своєю українською простотою. Хуст саме тепер у повнім ході розбудови. Тепер, цю розбудову приспішать. Хуст вже має ряд модерних будинків (окружний уряд, ґімназія, почтовий уряд). Шкільна молодь має поневільну перерву, що її викликав несподіваний і наглий наплив до міста.

До Хусту перенеслася влада, яка примістилася в новім будинку окружного уряду. В Хусті примістився Краєвий Уряд, Краєва Скарбова Управа, Команда Краєвої Прикордонної Сторожі, дирекція поліції з Ужгороду та управа інших установ. Заповіли теж перенести греко-католицьке єпископство з Ужгороду та православне з Мукачева.

У хмарні листопадові дні на болотнистих вулицях розбудованого Хусту панує величезний рух. На кожній вулиці можна знайти розібрану будівлю, або будівлю на викінченні, розібрані хідники, сліди ріжних реґуляцій, головно в околиці Краєвого Уряду та почти.

Характеристичне, що до Хусту прийшли всі, що залишилися вірні українській нації та чехи, які рішилися в тяжких умовинах служити українському народові та помогти йому в боротьбі за кращу будучність. Приміщування та реорганізація у важких умовинах ще не скінчена, а вже по всіх урядах, хоч і провізорично наладнаних, кипить праця.

ВЕЛИКІ ЗАВДАННЯ.

Перш усього найважніша справа це постачання. У найважчих хвилинах не зрадила союзна Румунія, яка швидко післала перші ваґони кукурудзи до прикордонної стації Гальмеї, щоб закарпатську верховину завчасу засобити в її найважніші харчі. Чергові справи — це наладнання комунікації, бо залізнича сполука перервана з Кисак-Обишовців аж по Севлюш. Наладнано провізоричний автобусовий звязок із Хустом через Довге на Сваляву, Перечин, Мале Березне, Стакчин, Вранів до Пряшева. Два подвійні автобуси будуть обслуговувати почтовий транспорт, інші два — особовий транспорт. Одначе влада сподіється, що на підставі віденського рішення вдасться до трьох тижнів наладнати спільну чехо-словацько-українсько-мадярську залізничу сполуку. Умова пішлаб у тому напрямі, щоб карпатоукраїнські поїзди їхали зі заходу з возами безпосереднього получення до Великого Березного, Сваляви і Хусту. Мадярські залізниці за те дісталиб доступ до поль-

I. БИЛИНА. 3

На двох стільцях.

(Докінчення.)

Нас покликали до полковника. Ми сказали свої рішення. Г—а зараз кудись відпровадили і я більше з ним не бачився, а мене полковник затримав і почав переконувати, щоб я таки лишився. Це була чиста психольоґія й діялектика Достоєвського, з якою він мене переконував. Було видно, що йому, і взагалі італійській команді, дуже залежало на тім, щоб мене звербувати. Я певний, що вони ще дуже мало мали наших старшин або й зовсім не мали.

— Пане, — говорив полковник, — вашому життю не загрожуватиме ніяка небезпека. Вояків підводитимуть під фронт наші старшини, а ви зможете лишитися далеко позаду в сховищах. Іде тільки про те, щоб ви фіґурували як командант, щоб вояки знали, що мають свого старшину.

Власне те я знав і тому не хотів дати згоду.

— Ви матимете грошей, кілько захочете. І ніякої праці не будете мати. Баталіон не буде безнастанно в службі і ви у вільному часі зможете подорожувати по цілій Італії. А знаєте, що в Італії є що бачити. Ніяких вигод і приємностей вам не бракне.

Він вимовляв слова з притиском, роблячи павзу по кожнім реченню. Це на те, щоб я все собі затямив.

Я мовчав. Коли він бачив, що особисті арґументи мене не переконають, перейшов до вищинових.

— Як же? Ви руський і не хочете допомогти Росії до перемоги? А потім у якім світлі ви самі себе представляєте, коли раз зголошуєтеся, а потім відмовляєтеся? Це непослідовно і вибачте, виглядає, що ви боягуз. Вкінці, якщо ви маєте нечисту совість, що це зрада, то ви вже маєте за собою зраду, коли опинилися тут передомною. Зрештою Австрія не є ніякою вашою батьківщиною.

Я далі мовчав.

— Не говорім як старшина до старшини двох ворожих держав, але як людина до людини. Скажіть по щирости, чому ви не хочете зголоситись? Бо як інтеліґентна людина мусите мати до цього якусь причину.

— Бо це є — кажу — нижче моєї чести робити таку роботу, яку виконуватимуть ці баталіони. Це проти мого переконання. Я можу битися тільки як вояк з мечем у руці.

Він протекційно засміявся.

— Алеж, пане, ви маєте передпотопові поняття чести і передпотопові поняття про модерні засоби війни! Нині кожна дитина знає, що на війні всякі засоби чесні, чи, як хочете, підлі, якщо ведуть до мети. А потім — він хвилинку подумав — коли хто переходить на другу сторону, то для нього всі засоби мусять бути чесні.

Я його зрозумів: він хотів сказати, що коли хто допускається зради, то вже нічого підлішого вчинити не може.

Мені було забагато його повчального тону і я сказав, що прошу, щоб він мене відпустив, бо якщо є неможливо, щоб я пішов на російський фронт, то я ніяк не зголошуся.

— Ви не можете нас уважати за таких необережних, щоб ми, не знаючи вас добре, висылали вас на фронт, про який усі знають, що він не є одноцілий. Тамже революція! Яку ґарантію ви нам даєте, що діставшись до Росії ви не втечете назад до Австрії?

Я признав йому слушність.

— У такому разі мені не лишається ніщо інше, як далі лишитися в полоні.

Полковник хитро усміхнувся. Він викотив проти мене найважчу гармату, а якої я не передбачив.

— Це не булаб така проста справа, як вам видається. Чи думаєте, що після цієї цілої нашої розмови ми можемо вас так просто відослати до якогось табору полонених? Чейже ви можете розказати про це своїм товаришам, німцям, а ці вже найдуть спосіб дати про це знати до дому. Мені дуже прикро, але якщоб ви не зголосилися, я мусів би вас ізолювати.

Так, так: я догадався, що вони мене увязнять. Тільки я не припускав, що закажуть навіть своїм воякам порозумівагися зі мною. Це для більшої кари. Але я і на це рішився.

— Отже вибирайте: — кінчив полковник — або житимете на свободі і у відносинах, які вам малюю, або підете до вязниці під найстрогіший нагляд і тратитимете життя й молодість, та й ще не знати, як довго, бо війні не видно кінця?

Я гірко усміхнувся.

— На жаль мушу вибрати те друге...

Після цього мене відпровадили в Мілано до вязниці, там я пересидів кілька тижнів, потім перевели надімною формальний суд з прокуратором, суддями й оборонцем, який мені зрештою, нічого не поміг, і засудили „за намагане шпигунство на шкоду держави, яка на час полону дала мені в себе признаний захист“, на-

ських прикордонних стацій Сянки й Лавочне через територію Карпатської України.

Евакуація Ужгороду й Мукачева відбувалася серед великого напруження і зворушення, але в якнайбільшому порядку. В Хусті великий рух — але спокій.

„Ми тут в іншому настрою — пише автор репортажу — почуваємося

МІЖ СВОІМИ.

Тенденційні вістки мадярської пропаганди, що її поширюють в Ужгороді й Мукачеві, буцімто в Хусті прийшло до заворушень — наскрізь брехливі. В осідку нової влади ніхто досі не нарушив спокою. Люди дістають працю, запомоги, приміщення; всі свідомі, що від кожного залежить виконання заклику голови карпатоукраїнського уряду, батька відродження підкарпатських українців о. д-ра А. Волошина, що нині не пора на спори, лиш треба закасати рукави і взятися до спільної громадської праці - будови.

В Хусті нема часу на дрібниці й малодушність.

ПРОЖИВЕМО ВАЖКУ ЗИМУ, АЛЕ ВИДЕРЖИМО.

Втікачів прийняли всі прихильно, без ріжниці на обряд, мову та політичну приналежність. Зокрема староста міста д-р Микола Дрбаль з окружним начальником д-ром Германом працюють день і ніч над тим, щоб кожний, хто приходить, знайшов дах над головою, щоб дістав змогу працювати, бо праці буде доволі для всіх і вона конче потрібна. Карпатська Україна стратила багато. Але у найгіршій хвилині відділилося зерно від полови, відійшли люди, що визнавали відповідно до конюнктури владу й державу. Ті, що видержали, вірять, що теперішні перешкоди лиш хвилеві і що по них знову настануть світлі дні в державі чехів, словаків та українців.

необмежений час, себто як довго триватиме війна, на строгу ізоляцію і ту ізоляцію, як уже знаєте, я відбув у тій вежі..."

Одначе скитальство Ч—а на цьому не скінчилося. А саме полковник, наш внутрішній командант, якому італійський старшина, очевидно, таки „звірився", що Ч. дезертир, зараз таки того дня на обіді візвав нас, щоб ми його бойкотували. І хоч я в імені українців, опираючись на споввіданні Ч—а, якому не було причини не вірити, і на тім, що Австро-Угорщини ні австро-угорської армії вже нема, заявив, що ми Ч—а не будемо бойкотувати, Ч. не хотів лишитися в таборі і помандрував далі, мабуть назад до своєї вежі.

Щож сталося з Г—ом? Мабуть Ч. не довідався про його долю. Але ми в таборі припадково довідалися. А саме може в місяць після того, як Ч. був у нас і оповів свою історію, до нас перенесли з Неаполю одного старшину, який привіз нам одно число якогось неаполітанського часопису і там була новинка того змісту, що в таку то ніч і в такім то готелі в місті замордовано уффіціяля рутено Г, — саме того товариша Ч—я, — який мешкав у тім готелю з денщиком, теж рутеном. Поліція запідозріла денщика в убивстві і його арештувала.

Так казала новинка. Але ми, обговоривши цю справу, дійшли до переконання, що не денщик замордував свого пана, але це мабуть спрятали Г—а ті, яким він, сповнивши принятий на себе обовязок, став тягарем і небажаним чужинцем.

Так принциповість і впертість Ч—ові бодай урятувала жит

Нові загострення супроти жидів у Мадярщині.

ВЛАДА ОЗНАЧИТЬ У ЯКИХ МІСЦЕВОСТЯХ ЖИДАМ ВІЛЬНО МЕШКАТИ.

У пятницю пополудні відбулося перше засідання комітету мадярської проурядової партії; цей комітет утворили на те, щоб він опрацював нові закони у справі жидів. На засіданні комітету був мабуть також прем'єр Імреді.

З кол, зближених до урядової партії подають ось такі головні напрямні, якими кермуватисьме комітет при зміні жидівських законів.

1) Урегулювання справи приналежности та оселення жидів, себто закон передбачить відповідне розселення жидів у краю, щоб у цей спосіб оминути заливу жидівським населенням важніших осередків, головно столиці.

2) Обмеження числа жидівських земельних власників та арендарів. Тепер саме наоспіх приготовлюють земельну реформу, яка передовсім передбачує перевірку земель, які є жидівською власністю та ґрунтової такси. У першу чергу розпарцелюють великі жидівські аренди та віддадуть до вжитку хліборобам-мадярам.

3) Збільшення жидівської еміграції. Для облекшення еміграції змінять еміграційний закон та усунуть з нього всякі обмеження. Заможніші жиди платитимуть податки, щоб уможливити емігрування бідним.

4) Обмеження участи жидів у поодиноких ділянках господарського та державно-адміністраційного життя.

—o—

Розподіл праці в уряді Карпатської України

Уряд Карпатської України перевів деякі організаційні зміни, щоб якнайкраще наладнати державну працю. Йде про те, щоб при істнуванні трьох міністерств Краєвий уряд, в його дотеперішнім складі, зредукувати на окремі відділи міністерства внутрішніх справ. Крім цього всі три міністерства: внутрішніх справ, комунікації та шкільництва обіймуть усі ділянки державного життя, бо матимуть своїх референтів

Референтом скарбу став радник Павлюк, референтом постачання — радн. д-р Кочерган, шкільництва — дир. Штефан, суспільної опіки — д-р Стебельський, здоровля — д-р Горчиренко. Цю реорганізацію, яку узгіднять із центральним урядом, мають перевести до 1. січня 1939 р.

Алькоголь і тютюн спинюють умовий розвиток людини.

Співпраця Карпатської України з Румунією.

Словацька преса подає у вістках з Будапешту, що карпатоукраїнський міністр внутрішніх справ Бачинський, який брав участь у нарадах демілітаційної комісії в Будапешті, виїхав був до Хусту через Румунію. В Сату Маре міністр Бачинський прийняв румунських журналістів, яким заявив, що Карпатська Україна вдячна за приятельську поміч Румунії. Одночасно мін. Бачинський заявив, що на другий тиждень він виїде до Букарешту, щоб там перевести господарські переговори. Наладнанням господарських звязків із Румунією Карпатська Україна хоче звільнитися від осамітнення.

Промова міністра Ревая.

Як подає пресове бюро Карпатської України, мін. Ревай виголосить нині (в суботу) в годині 17.50 промову, яку трансмітуватимуть усі чеські та словацькі радіостанції.

Японія не ґарантує безпеки американських інтересів у Китаю.

Японське міністерство закордонних справ комунікує з Токіо, що в пятницю в год. 22-ій доручили амбасадорові Злучених Держав відповідь японського уряду на американську ноту з дня 6. жовтня ц. р. у справі американських інтересів у Китаю.

У відповіді японський уряд стверджує, що не зважаючи на найщиріші бажання, не може ґарантувати американських інтересів у Китаю, з уваги на воєнні операції, які останніми часами дійшли до незвичайної інтенсивности та великого засягу. Японська нота стверджує, що теперішні воєнні операції в Китаю не мають прецеденсу в історії Японії. З уваги на нове положення в Китаю, неможливо пристосувати там старі засади. Все таки японський уряд висловив свою готовість до співпраці з іншими великодержавами, коли закінчить війну та коли повстане новий китайський уряд.

—o—

З польської преси.

Коридор до Німеччини через Краків і Шлеськ.

Той самий п. Роек в черговому числі „Слова Народового" (ч. 329 з 18-го листопада ц. р.) гостро виступає проти статті Фр. Червіського п. н. „Польський та західньо-український імперіялізм", що була надрукована у варшавській „Політиці" і яку ми недавно докладно зреферували. П. Роек пише:

„Що маємо про ті задуми з Поникви (З Поникви походять пп. Олександер і Адольф Бохенські, що пишуть у „Політиці". — рд. „Діла") думати. Вони гідні своїх авторів. Неповажні, шумні і передовсім немудрі. За буцімто імперіялізмом скривають найповніший дефетизм, невіру в польські сили і чолобитню та ідолопоклонство супроти українства.

„Неповажні вони тому, що укладаючи пляни співпраці з українством зовсім не беруть під увагу того, до чого само українство змагає. Польські „імперіялісти" підтримували українців, бо думали, що ті підуть з ними на Київ і зрезиґнують з будови своєї державности у Львові й Ужгороді. Українці користали з їх підтримки — глузуючи собі в дусі з цілого прометеїзму і польського українофільства — але при першій міжнародній нагоді звернулися цілою парою проти Польщі, не виключаючи УНДО, яке в справі Руси склало протест перед польським урядом. Але пп. Бохенських це не переконує. Мають українці іншу концепцію, то вони до неї достосовуються. Але що буде, як виявиться, що українці мають ще іншу концепцію? Чи тоді „імперіялісти" вже просто вдягнуться в шаравари і запустять оселедці?

„А українці ту концепцію мають. Широко обговорювали її на процесі за вбивство мін. Перацького у Варшаві. Вона передбачує просто знищити Польщу і збудувати через Краків і Шлеськ коридор до Німеччини. Що-ж тоді буде, як зпоза концепції Борковський - Бохенський висунеться та третя концепція? Ось чому задуми з Поникви просто немудрі".

Політика авторів з „Політики" та всяких „прометеїстів" дістала — на думку п. Роека — великий удар у звязку зі справою Закарпатської Руси.

„Тимчасом зі справою Закарпатської Руси докладно виявилося, як жахливо ошукали себе польські прометеїсти, а тимбільше той їх ґатунок зпід стягу братів Бохенських, редакторів „Політики", що радо прибирає назву польських імперіялістів. Бо українство — те, що діє в Польщі й еміґрація в европейських країнах — воліє тепер поставити на Ужгород чи навіть на Хуст ніж на Київ. Українство зробило це, хоча знало, що такий оборот справи підріже в польському громадянстві корінi українофільства. Бо можна ширяти думками по степах України, можна навіть передбачати війну з Росією, але зовсім що іншого побачити раптом Україну під німецьким протекторатом, що окрилює наш **нафтовий басейн та позбавляє нас єдиної в нашій історії спокійної границі**" (підкреслення „Сл. Нар.").

Тому п. Роек — як пише — хоче перестерегти польське громадянство „перед недовареними й недоношеними імперіялізмами, за якими скривається дефетизм". П. Роек волів би, щоб усе польське громадянство йшло за його політикою, політикою в якій ненависть закриває очі на дійсність.

прилучили до Мадярщини. Не бракло нам відваги і рішучости в справі Заользанського Шлеська. А ця справа від справи Заользя багато важніша".

Автор жалує, що польський уряд „не пшефорсовал" тієї справи ще перед димісією Бенеша. Тепер — на його думку — чеський опір більший, бо його підтримують деякі німецькі чинники. Але польський уряд — каже він — повинен використати час, коли Німеччина має знову непорозуміння з західніми державами через свої кольоніяльні ревіндикації і не захоче наражати своїх добрих взаємин з Польщею неґативним становищем щодо польських плянів у справі Закарпаття. „Віча і статті — кінчить п. Люп свою статтю — це гарна і похвальна річ, але вони не заступлять акції держави, яка де-як-де, але в закордонній політиці повинна мати ініціятиву і повноту влади, рішання та відповідальности".

Стримуємось покищо від усяких коментарів. Маємо лише враження, що автор статті не розуміє політичної дефініції поняття „ірредента": галицька ірредента викликана карпато-українською справою булаб тільки тоді, колиб галицькі українці хотіли прилучитися до Закарпаття. Чи п. Мацкевич у це вірить?! Зі статті виходить яскраво, що її автор абсолютно не орієнтується ані в галицьких ані закарпатських українських справах та у взаємному нашому відношенні сил.

„Не хочемо мати під границею української ірреденти".

Виленське „Слово" (ч. 318 з 18-го листопада ц. р.), що згідно з вдачею свого редактора Цата-Мацкевича не завиває нічого в папірчики, у статті п. н. „Майбутнє Підкарпатської Руси", з підписом „Люп", поставило польську крапку над і у проблемі Закарпаття. На початку вичитуємо всі знані вже нам речі про „потворка", про „нонсенс", про „нежиттєздатність" і т. д. А потім довідуємося про страшні клопоти, які матиме Чехословаччина, коли затримає Закарпаття:

„Втримання Верховини при Чехословаччині робить тій республиці дошкульну шкоду. По-перше обтяжує кольосально її буджет. По-друге — що багато важніше — внеможливлює нормалізацію її взаємин з Польщею і Мадярщиною, нормалізацію таку бажану й необхідну. По-третє — тому що втримання Верховини на довшу мету це справа сили — примушує Чехословаччину узалежнитися від Берліна в багато більшій мірі ніж тоді, якби надвелтавська республика з того простору зрезиґнувала. По-четверте — володіння Верховиною робить з цілої Чехословаччини знаряддя імперіяльних амбіцій, фантастичних плянів — вчора Совітів, сьогодні Німеччини — що дуже переростають спромогу самої Чехії та внеможливлюють їй уподібнитися до Швайцарії, що повинно бути метою розумної й далекозорої політики чеських патріотів. Самі чехи повинні передовсім кричати: не хочемо Верховини, нехай її забирає хто хоче, але ми її не хочемо".

Це про Чехословаччину. А що торкається Польщі, то:

„Для нас злука Верховини з Чехословаччиною уявляє собою небезпеку з усіх боків. По-перше хочемо бачити в новій Чехословаччині спокійного, доброго сусіда, як ось Швайцарія, що сам не має імперіяльних амбіцій, ані не вислуговується чужим амбіціям. Ампутація Верховини Чехії дуже це влекшує. По-друге бажаємо мати відкритий, безпечний шлях на південь через приязну Мадярщину: в цьому й вага для нас спільної границі. По-третє не хочемо мати зараз коло нашої границі вогнища неспокою та української ірреденти. Карпаторуський уряд у Хусті — це авантура в Галичині. Це пістолет спрямований в наші південно-східні землі. Це окружування нас від півдня, це загроза нашій південній границі. Якби ми сьогодні зрезиґнували з постуляту спільної польсько-мадярської границі, це значило би, що погоджуємося на авантуру за рік чи два у Східній Галичині. На це не підемо. І тому справу Верховини мусимо пхати. Мусимо домагатися якнайрішучіше, щоб цю країну

40 ваґонів кукурудзи денно приходить із Румунії.

З Хусту повідомляють, що всі вістки ворожої пропаганди про недостачі в постачанні харчів до Карпатської України є звичайною видумкою. Постачання відбувається зовсім правильно. На Карпатську Україну приходить денно 40 ваґонів румунської кукурудзи, яку військові, змоторизовані частини розвозять по цілому краю.

Уряд Карпатської України стверджує, що в ніодному випадку не зареквідовано населенню харчевих запасів.

—o—

Дальші мадярські фантазії на тему Карпатської України.

АТЕ повідомляє: Мадярські міродатні джерела подали вістку, що „карпаторуська національна рада" в Хусті звернулася до команди мадярських військ на пограниччі з проханням мадярської збройної інтервенції, щоб покінчити з хаосом і терором на Закарпатті. Мадярський уряд ще не ухвалив ніякої постанови у цій справі.

Заперечуючи цю вістку, пресове бюро Карпатської України підкреслює, що в Хусті взагалі нема ніякої „карпатської національної ради".

Пресове бюро рішуче заперечує поголоски, немов би уряд Карпатської України виїхав з Хусту. Прем'єр о. Волошин перебуває постійно в Хусті.

При тій нагоді пресове бюро пригадує, що в четвер мадярське радіо твердило, немов би між Хустом та Прагою зірвано відносини. Ця поголоска характеризує правдомовність цього джерела, бож до Праги виїхало двох міністрів з Хусту, в праський парлямент саме тепер радить над внеском мін. Ревая про автономію для Карпатської України.

Чорний Ардів залишиться при Карпатській Україні.

Словацька преса повідомляє на підставі інформацій із Хусту, що Чорний Ардів мабуть залишиться при Карпатській Україні.

Румунська частина Мармарощини, яка має одиноку залізничу сполуку з Румунією через територію Карпатської України (з Мармороського Сиготу через Хуст до Гальмеї) потерпіла важку втрату через те, що мадяри зайняли Чорний Ардів та Дяків. Таким чином одна частина румунської території стратила звязок із другою.

Як заявили карпато-українські делеґати, що беруть участь у будапештенських переговорах, що справу ще цього тижня вирішать у той спосіб, що границю посунуть на захід від тієї залізничої лінії, яка залишиться при Карпатській Україні. Це рішення матиме велике значіння в постачанні харчів до Карпатської України.

Конституційна комісія празького парляменту

ОДНОГОЛОСНО УХВАЛИЛА АВТОНОМІЮ ДЛЯ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Як подає пресове бюро Карпатської України, парляментарна конституційна комісія одноголосно приняла законопроект про автономію Карпатської України, що його вніс мін. Ревай. Комісія постановила, що офіційну назву карпатської держави вирішить місцевий краєвий сойм.

В суботу рано праська палата послів почала розглядати цей законопроект на пленарному засіданні.

Які живці залишилися при Карпатській Україні.

Із літнищ-живців до Мадярщини перейшла лиш купальнева місцевість Бодолово н. Тисою. Оборово к. Берегова. Всі інші живці на Ужу й Лятториці, в Невицькім, в Чинадієві, на Ужоку, в Скотарськім та нововибудований живець у Ставнім під Ужоком залишилися на терені Карпатської України.

ЗА ЗРАДНИЦЬКУ РОБОТУ.

У Севлюші арештували відомого мадярона, видавця Фенциківської „Тиси" Сейтовського за протидержавну діяльність. Між іншим він поширював ріжні протиукраїнські сплетні.

ДОРОЖНЕЧА В УЖГОРОДІ Й МУКАЧЕВІ.

В Ужгороді й Мукачеві, які перейшовши під мадярську окупацію, стратили звязок із довколичними селами, панує жахлива дорожнеча. Як подав Пресове Бюро Капратської України, 1 кг. цукру коштує в Мукачеві й Ужгороді 11.60 ч. корон. За одну гуску платять 120 корон, за курку 75 корон. Всі харчеві продукти підскочили сильно вгору.

І мадяри мають відвагу говорити про голод у Карпатській Україні, коли по їх десятиденному пануванні на окупованих територіях панує така доріжня.

Рішення словацьких міністрів у комунікаційних справах

Словацька рада міністрів відбула засідання, посвячене виключно комунікаційним справам. Ухвалено у найближчім часі приступити до будови комунікаційної сіти в околицях, які внаслідок відступлення Мадярщині полудневих окраїн Словаччини стратили свої комунікаційні получення. Скасовано дирекцію почт і телеграфів та дирекцію залізниць у Кошицях, а їхні агенди прилучено до дирекції в Братиславі. Щоб збільшити справність почтової та залізничої служби, у деяких більших словацьких містах утворили залізничі та почтові інспекторати. Крім того рада міністрів постановила створити самостійну словацьку почтову касу ощадности у Турчанськім св. Мартині.

—o—

Ще не узгіднено становища між чехами і словаками.

Між чехами та словаками не дійшло ще до повного порозуміння; наради конституційної комісії парляменту протягнулися цілу ніч з пятниці на суботу. Словаки не погоджуються на повновласти для уряду та президента, доки не ухвалять конституції та доки не виберуть президента союзної держави.

—o—

Німецька політика в англійському освітленні.

Як пише „Таймс" в дня 10-го листопада, „німецька експансія спрямована на дві сторони". В сторону заморських, головно африканських кольоній та в сторону східньої Европи, де вона намагається поширити свої, головно економічні впливи. Для Великої Британії, каже „Таймс", обі ці експансії мають першорядну вагу.

„В націонал-соціялістичних кругах панує переконання, пише дальше „Таймс", що розвал Росії знутра це питання недалекого часу. З хвилиною, коли це наступить, то Совітська Україна найде получення з промисловими центрами Райху через ту територію, яку тепер творить Карпатська Україна. Коли припустимо, що бодай назверх приязне відношення Польщі до Райху буде вдержане аж до часу, коли трапиться нагода використати розвал комуністичної Росії для обопільної користи, то це не буде ніякою фантазією.

„Як далеко сягають пляни Райху, годі збагнути. Можна тільки сказати, що ті пляни обговорювались у націонал-соціялістичних кругах. Зреалізування їх, оскільки можна припускати, буде залежати в першій мірі від подій, що стоять поза контролею Райху. Хіба що прийшло б до воєнних кроків, заки ще наступить розвал Росії знутра, бо й це не є виключене".

Як видно, у Льондоні вірять в можливість скорого зросту дальшої німецької експансії на схід та зреалізування й протисовітських плянів.

(УКБЮРО, ЛЬОНДОН)

—o—

Що писало „Діло" 50 років тему.

Четвер, 22. листопада 1888.

ПОВЧАЛЬНИЙ ФАКТ.

У статті п. н. „Дуже повчальні факти для русинів" між іншим „Діло" писало:

„Вибори до повітової ради і потім до повітового виділу в Долині — це компромітація для русинів долинського повіту. Причина-ж була не інша, як тільки руська непорадність і недбалість та недостача організації. В долинському повіті всього 8.154 душ римського обряду (10.34% цілого населення), греко-католиків 57.479 душ (72.91%), а решта (11.729 душ, тобто 14.85%) жиди. І в такому повіті, де руська людність сім разів численніша, як польська, — в такому, кажемо, повіті русини не були в силі перепестити листи своїх кандидатів бодай по селах, де русинів щодо грецького обряду є понад 84%, а щодо мови 86.70%.

„Нехай же і долинські вибори до повітової ради будуть наукою для русинів, як то русинам не треба сидіти, заломивши руки, але організуватися і робити! Показується, що русини дуже багато своєї біди самі собі винні. Багато з русинів уміє лиш або плакати або кричати, — але взятись до роботи — того чи не вміють, чи не хочуть. Очевидно, плакати та кричати — річ далеко лекша... Тільки-ж плач у політичній боротьбі тільки розхухвалює противника, а від крику не падуть нині єрихонські стіни... Зорганізованої роботи! — ось чого нам треба скрізь на нашій Руси! Це одне нас може спасти, більше ніщо!"

МРІЯ ПРО РОЗЗБРОЄННЯ.

„В ватиканських колах ходить чутка, що папа ладить енцикліку, в якій має закликати всі европейські держави, щоб вони роззброїлися. „Нає Фрає Пресе" каже, що цю чутку треба приймати з великою резервою, хоча ця справа зовсім відповідає намірам папського державного секретаря, кард. Рамполі".

СЛАВНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МИСТЕЦЬ ВІДМОВИВСЯ СПІВПРАЦЮВАТИ З МАДЯРАМИ.

Наш відомий кінорежисер Евген Деслав мав почати 15. листопада в Ніцці та Парижі працю у фільмі „Синій Дунай", дія якого частинно відбувається на Мадярщині.

З огляду на останні політичні події Деслав повідомив кіновиробництво, що цієї праці він, як українець виконати не може.

—o—

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО В АНГЛІЇ.

Як кожного року, так і цього улаштовує українське громадянство Англії традиційне Листопадове Свято. Відбудеться воно в неділю, 20-го листопада, в Манчестер.

Ранком, в год. 11-ій відслужить о. Ф. Вілкок, англієць-священник східнього обряду, в катол. церкві св. Йоана співану Службу Божу при участи хору української манчестерської громади.

Після обіду відбудеться в домівці Українського Клюбу концерт-академія, на якій будуть присутні і представники української громади з Льондону та запрошені англійські гості.

(УКБЮРО, ЛЬОНДОН)

НОВІ ФРАНЦУСЬКІ АМБАСАДОРИ У БЕРЛІНІ ТА В РИМІ.

В суботу рано приїхав до Берліна новоіменований французький амбасадор Кульондр. Вполудне приняв його мін. Рібентроп, вечором виїде до Берхтесгаден, де в неділю рано зложить Гітлерові дипльоматичні повновласти.

Французький амбасадор у Римі Франсуа Понсе зложив у суботу рано повновласти італійському королеві.

—o—

КАТАСТРОФАЛЬНА ПОЖЕЖА БАРСЕЛЬОНИ

Барсельонське міністерство оборони повідомило через радіо, що у Барсельоні вибухла у пятницю вечором велика пожежа; у кількох місцях дійшло до експльозій.

На місце пожежі виїхав прем. Негрін та наказав перевести слідство

—o—

НА ФРОНТАХ СПОКІЙНО.

Комунікати команд обох еспанських армій однозгідно стверджують, що на фронтах було спокійно.

Літературна сторінка.

НОВА ЛАВРЕАТКА НОБЕЛЯ.

АМЕРИКАНКА П. БАК ВІДТВОРЮЄ КИТАЙ.

Після минулорічної Нобелевої нагороди, що припала Роже ді Гарові — не одному з перших письменників сучасної Франції, всі, що шукають у творах всесвітнього лавреата справжньої оригінальности, привитали з радістю вістку про відзначення американки Перлі Бак. Це напевне наймолодша Нобелева лавреатка, хоч за її молодечим обличчям скривається бодай десять недоглянених років життя. Бак — четверта жінка між Нобелевими лавреатами, після Сельми Лаґерлеф, Сиґриди Ундсет і Ґрації Деледди.

Її творчість ближча нашій сучасности і з ширшим колом читачів, ніж її старших попередниць дарма, що ті попередниці теж зажили слави та популярности поза межами своїх країв.

Як колись Ліфкадіо Гірн спопуляризував у світі Японію або Пер Льотті — Туреччину, так тепер серця міліонів прихилила до долі китайців Перля Бак. Вона мала більші дані, ніж інші повістярі змальовувати невідому, екзотичну країну, бо Китай був для неї першою батьківщиною. Як донька американського місіонаря та лікарки, що жили в Китаю, П. Бак змалку говорила по китайськи, дивилася на Китай очима як на той перший світ, що стає мірою всіх інших пізніших. Її батьки оповідали їй про її справжню батьківщину — Америку, якої не могла уявити собі дитина, виховна на китайській землі і серед китайських звичаїв.

Коли П. Бак приїхала до Ню- Йорку і там осіла, щойно тоді вона відкрила великий таємничий світ — Китай. Щойно прирівнявши світ наймолодшої цивілізації — Америку з найстаршою — Китаєм, вона почала тужити за країною своїх дитячих і молодечих літ і воскрешати його у своїй уяві.

„Добра Земля" — велика трильоґія, яку міліони мали нагоду оглядати на екрані, це частина епопеї з життя працьовитих, чесних, терпеливих і добрих китайських селян. Ані Гамсун, ані Реймонт, що теж дістали Нобелеву нагороду за великі селянські повісти, не дорівнюють повісти П. Бак — такій простій своїм стилем і настроєм і такій багатій ріжними картинами сільського життя — від великих злиднів і катастроф аж до тихих родинних радощів. У родинній хаті П. Бак на столі завсіди лежала біблія, яку її батько місіонар-проповідник мусів при кожній нагоді цитувати напамять і відчитувати вголос. Стиль біблії — звязкий, простий і виразистий залишився у письменниці як найкраща літературна спадщина її ранньої доби.

П. Бак написала багато, як на короткі роки своєї праці. Від буденщини простих селян до атмосфери дому китайських мандаринів вона зуміла показати нам ріжні сторінки китайського життя і ріжні контрасти, коли Китай зустрічається з молодою „білою" цивілізацією. Як легко було їй попасти у солодкавий сентименталізм, щоб спочувати нещасливим або у тон місіонарки, що хоче нас повчати про край, який знає краще від інших, врешті у сензаційно-кримінальну екзотику, яку так радо використовують тепер письменники в погоні за чужими сюжетами в далеких країнах.

Коли вона у своїй „Мамі" знайомить нас із релігією своїх героїв або у „Боєвому янголі" змальовує тип фанатика-місіонаря — ні разу не переходить меж чутливої письменниці, яка знає, чого не знає. Коли у своєму „Східій вітер — Західній вітер" вона змальовує драму двох ріжних культур і двох ріжних поколінь, вона не схиляє своїх симпатій ні в бік американців ні в бік китайців, залишаючи нам самим вибір у зображеному конфлікті.

З нагоди міжнародньої вистави книжки у Ню-Йорку П. Бак сказала прегарні слова: „Ми — письменники даємо з себе те, що маємо найкращого в собі, а кілько читачів уміє взяти те, що ми їм подаємо? Між читачами є теж артисти і неповороткі. Уміти читати це такий самий дар, як грати на скрипці. Багато читачів виписує з книжок не те, що треба, інші перескакують „тяжкі місця", що саме булиб для них корисні. Єдине моє бажання, щоб мої книжки попали в руки мистців".

Тепер її бажання сповнилось. Члени Нобелевого літературного комітету мали поміж собою мистців, які вміли оцінити П. Бак.

—o—

Поема про те, як поет мріє і шукає надхнення

Святослав Гординський: „СНОВИДІВ". Лірична поема. Львів 1938. „Смолоскипи", ст. 64. Рисунки автора.

Невеличку, а соковиту збірку видав С. Гординський, назвавши її майже символічно — „Сновидів". Тема — чи можна тут говорити про тему? Поет виїзджає на село — відпочити і помріяти; з того, що спадає йому на гадку оттак собі, на проході, у хвилини дозвілля, перед гарним краєвидом чи в задумі він сповідається пливкими, свобідними октавами. Є тут тон Байронівських поем чи Словацького, вплив Пушкіна „Онеґіна" і багато епічного захоплення природою нашого Рильського. Ці свідомі впливи чи намагання попасти у тон романтичної іронії поєднаної із мрійливістю зовсім не відбирають поемі Гординського оригінальности та свіжости.

Свідомо проведена у „Сновидові" думка показати, як родиться ліричний настрій у поета, як цей настрій наповнюється образами із зовнішнього світу, як образи переплітаються з деякими споминами і рефлексіями, як рефлексія тягне поета в бік від сюжету, як спокушує його міркуваннями і як нарешті пригадує поетові, що поезія має теж свої закони.

Ось зразок таких переходів:

Читаючи, чоло нахмурить критик:
— І якже так? Слова — і без ідей?
З буденних справ, відламків пережитих,
Пустих думок, дрібних надхнень, речей,
Що кожен в нас без того ними ситий,
Складаєте поезії, — ачей
Не вірите самі, що тим писанням
Здобуваєте собі чиєсь признання?
І тут чоло нахмурить дужче він:
Давайте тем! Ідей нам, ідей!
Непадні дні нам ринуть наллогін,
А Муза, що небога принесе їм,
Як ви пусте співаєте, ще й лінь
Нам скажете? Письменницькі трофеї,
Що їх моглиб здобути ви в боях,
Ви на жуків міняєте в садках!

Я усміхнусь: це правда — та не зовсім!
Не хочу я шукати мудрих тем!
На те, щоб я, в уяві не знайшовши
Доволі їх, виписував пусте;
Ні, це не так — нагострене перо все
Лиш змахнись — зашкрябає, проте
Спочити я в село тепер приїхав
Під грушею чи в сутіні горіха.

Читача може дратувати те, що він не всилі схопити провідної нитки у такій поемі, але водночас він може помітити, як автор свідомо розмотує нитку з великого клубка і наче втікає з нею, кажучи себе здоганяти. Тема в поемі — нудна річ, майже другорядна, коли ми піддаємося настроєві хвилини. Тут іде тільки про настрій, бо це лірика і час великих епічних поем минув, — їх заступили тепер прозові повісти. Може неодин із нас волів би знайти у цих 112 октавах більше думок і рефлексій, які міг би згодом собі пригадати, навіть повторити. Автім ліричний настрій, що йде назустріч музиці може нехтувати такими нахилами, доречі небезпечними, бо можуть автора затягти в дидактику. С. Гординський сам відчуває потребу переходити від рефлексій до чистих вражінь виразно оминаючи одної провідної дії. Герой цієї поеми нічого не робить, нічого не хоче, тільки мріє.

Єдиний закид, який можна зробити цій поемі — той, що гумор поета не досить ясний та оригінальний і його іронічні рефлексії не мають жала. Забагато серед них гри фразами, замало справжніх думок.

С. Гординський засвоїв собі поетичні засоби гурта наших неоклясиків, опанував прегарно мову та строфу і дав поему, яка ніодним своїм словом не зраджує, що вона появилася в Галичині, де мають іще право голосу у поезії місцеві вислови та фальшиві наголоси. Він дав культурну, зрілу, інтеліґентну книжечку.

м. р.

Літературна хроніка.

З НАШИХ ПОПУЛЯРНИХ ВИДАНЬ.

Дві популярні повісти для широких мас. Одна скромненька видана у Вінніпегу: Наталка Когуска „У полеті до волі", названа історичною повістю, хоч крім самого історичного факту боротьби з большевиками нема там ні історичного тла ні будьяких історичних подій. Точніше: сентиментальне оповідання на 100 сторінок про вояка в армії Петлюри, що бореться за батьківщину і нещасливо кохає безталанну дівчину. Друга теж названа історичною повістю Володимира Лопушанського п. з. Обжаловую! (Чому не по нашому „Обвинувачую"?), призначена нібито для народу, а написана в такому стилі: „Навколо сірота нужденного злочину вулиці Тьмяною мрякою вовтуниться попід зимні мури камениць й жалібною киреєю омотує блідаві світла ліхтарень. — Недалеко, в якійсь наріжній коршмі, музика безжурно вигукує польочку. — — — —

— У-га-га!! У-га-га!!
Згори вулиці надійшли — —
Рівно-твердо.
Поважно, урочисто..."

У добі модернізму гімназисти так писали про хризантеми та Евлалії.

Ця повість цікава своєю присвятою „Цісарській Австрії — на вічну ганьбу..." Як виглядатимуть присвяти наймолодшого покоління сучасним державам, яких громадяни тужать за свободою цісарської Австрії?

Не менше характеристичний поклик автора на обгортці книжки до „бібліофілів (!) і читальняних бібліотек" такий: „Хто ще не має або хоче відновити (?) собі повість з визвольної війни під наголовком „У споконвічному вирі" може набути її в самого автора за зол. 1.50 (замість зол. 3.00) що призначив 300 останніх з цілого накладу понумерованих (!) примірників на фонд видання його (!) драматично-біографічної повісти „Чорна колиска" з життя Ґенія Української Нації Тараса Шевченка".

В останньому числі з 15. п. м. львівських „Сиґналів" поміщені переклади Тадея Бохенського трьох українських поезій: Шевченка „Заповіт", О. Маковея „Елеґія" та В. Щурата „Вечір".

ЖИТТЄПИС ВЕЛИКОГО ПІСЕНЬКАРЯ.

Появився великий франц. життєпис Люка-Дібретона про одного з найпопулярніших поетів своєї доби — Беранжера, з якого досі залишилося в памяті всього кілька пісеньок, а може тільки рефренів. Залишилася ще в Парижі і вивіска кабарету, де Бержанже складав свої вуличні гимни та патріотичні поклики „Під королем д' Іветó". Карієра цього сина книговода уродженого в 1780 р. і вихованого у свого діда-кравця нагадує фантазійні карієри підчас революції. Не диво: дідо Беранжера, хоч кравець, читав фільософів. Свого внука він вислав на службу до одного пароха, потім до тітки, що вела коршму. Як прислужник у коршмі читав Беранже клясиків і... пережив перші революційні події, переходячи від золотаря до нотаря, далі до рідного батька, що по довгих роках пригадав собі сина, коли відкрив заставничу контору.

Беранже мав незвичайний хист до фінансів. (Ротшильд у 1848 р. радив віддати йому теку міністра фінансів!). У 30-ому році вже виглядав як старець зі своєю лисиною, мешкав на 6-му поверсі на піддаші і мріяв стати поетом. Товаришка його дитячих років Юдита Фрер стала його товаришкою на все життя, загріваючи його до літературної праці та слави.

Почалось від поеми на смерть Нерона, яку Беранже післав Люсієнові Бонапарте. За це дістав річну пенсію 1.000 фр., згодом став урядовцем у бюрі при університеті. Його перші пісні родяться при вині в кабареті; на застільні пісні була тоді мода. Підчас наїзду союзних військ на Париж Беранже був бонапартистом, але в 1815 р. він іде вже за настроями народу, відчуваючи, що рояліста та Бурбони не мають популярности. У своїх „Пісеньках" він оспівує свободу, нападає на клерикалізм, звеличує національні слави і закликує до відплати ворогам.

На історії та політиці Беранже не розуміється багато, тим більший має успіх серед маси, що повторює за ним популярні рефрени. Коли уряд засуджує його на легку вязницю, грившу та конфіскату його збірок, це тільки збільшує його популярність. Його пісенька доходить навіть там, де не можуть дійти памфлети Вольтера.

Беранже був наскрізь незалежний, непідкупний, не ласий на гроші, розсудливий, спокійний, з симпатичним усміхом для всіх. Він мав у собі половину з кияни і половину коршмаря, джентельмена і кравця, шляхтича і пролетаря. З ним жили дружньо найбільші люди його доби: Лямене, Шатобріян, Гюго, Лямартін, Меріме, Стендаль, Сент-Бев, Тієр, Бенжамен-Констан. Найцікавіше те, що всі помилялися щодо його поетичного таланту при голошенні його величезною популярністю. Його пісні співали, перекладали, вихваляли і всі вони тепер, з винятком двох-трьох, утратили свою актуальність. Поезії в собі не мали, отже не могли її втратити.

Сторінка без політики.

Не карають, лиш не допускають до злочину.

НОВА АКЦІЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОЛІЦІЇ.

Нюйорська кримінальна поліція зорганізувала недавно нову бригаду, якої завданням буде боротьба зі злочинцями профілактичними засобами, значить, що ця бригада усуватиме всі можливости злочину, щоб до нього не допустити. Ось кілька прикладів метод, якими вони послуговуються.

Не дати змоги виконати злочин.

Перед бензиновою стацією у Ню-Йорку задержалося одного дня елеґантне авто; висідає з нього кількох членів поліц. бригади та звертається до власника стації:

— Заноситься на напад на вашу касу, добродію. Вам удасться його виминути, якщо будете поводитися згідно з нашими вказівками. Закрийте проводи вашого телефону так, щоб їх не можна було перетяти! Мусите сховати десь драбину з вашого подвіря — вона може придатися вломникам. Ви повинні крім цього щодня відносити остентаційно свій цілоденний зарібок до банку, щоб усі знали, що ви не ховаєте свого майна вдома.

Власник бензинової стації намагається у власнім інтересі виконати всі вказівки бригади. Внаслідок його поведінки ґанґстери, які від довшого часу слідкували за ним та його підприємством, переконалися, що напад ніяк не оплатиться.

„Паспорти для курей".

В околицях Ню-Йорку та багатьох фармах ведуть на велику скалю годівлю курей, що приносить великі доходи. Деякі ґанґстери зорґанізували цілі банди, які займаються виключно крадіжю курей. Досі поліція не могла собі дати ради з тими бандами. Щойно нова поліційна бригада, що не допускає до злочину, знайшла таки засоби, якими поборює ці банди. Поліційна бригада має між тими бандами курокрадів неодного свого конфідента, який кілька днів наперед повідомляє її про напад на якусь фарму. Тоді бригада остерігає власника й береже фарму.

Крім цього, коли на споживчій біржі у Ню-Йорку ціни дробу підскочать угору, бригада подвоює свою обережність, бо, ясно, що тоді крадіж курей більше поплачує. Заходами цієї бригади впровадили також „паспорти" для курей. Кожна курка має спеціяльну карточку та на тілі випалене число цієї карточки. Тепер заборонили торгувати курми без „пашпортів"; за таку торговлю карають дуже гостро.

Консерватизм та недотепність злочинців.

Зі своєї практики знають члени „бриґади", що найкращим засобом у поборюванні злочинців є часто вони самі, точніше кажучи їх „консерватизм" та недотепність; часто найбільш геніяльні злочинці тримаються постійно одного „тріку" та не думають, що на нього можна їх зловити. Іноді дивно, як мало дотепу та фантазії мають деякі злочинці. У крадежі курей по фармах вломники мають вже свою устійнену тактику. Коли нпр. на самітній фармі появиться якийсь продавець газет, напевно можна сподіватись небавом крадежі.

Деякі банди фальшівників банкнотів уживають також постійних способів, якими розсилають фальсифікати. Нераз зловили вже таку банду саме їдучи за познаками її постійної тактики.

Напади на банки.

Найтяжчим завданням „бригади" є безсумніву поборювання ґанґстерів, які уладжують напади на банки. „Бригада" уладила для урядовців банків спеціяльні курси, на яких учили їх тактики ґанґстерів. Тепер урядовці нюйорських банків підчас урядування знимають непомітно відтиски пальців усіх незнайомих клієнтів. Щоденно пересліджує ці відтиски один із детективів „бригади". Якщо він знайде між ними відтиски пальців якогось із відомих ґанґстерів, негайно банк окружає поліція, якій часто вдається зловити бандитів ще перед нападом.

Вогнетривалі каси не скривають уже тепер по якихсь неприступних закамарках, але, згідно з вказівками „бригади" вони стоять на середині кімнати, вночі ясно освітлені, так, що поліціянти можуть їх бачити з вулиці.

Палати-твердині.

„Бриґада" бореться також із ще одним дуже поширеним в Америці злочином — з крадіжю дітей. Американські міліонери, яких дітей ґанґстери часто крадуть, тепер, за вказівками бригади, будують палати-твердині, які дають повну забезпеку перед вломниками. У кожній кімнаті такої палати вміщують скомплікований алярмовий апарат, що кожний, хто не знає його механізму, спричинить алярм. Палату окружає великий город, обгороджений залізним остроколом, яким біжить сильний електричний струм, що може повалити кожного, хто його доторкнувся би.

Один із перших побудував таку палату колишній мистець світа у боксі Джек Демпсей. Він багатий та боїться, щоб йому не схопили його дітей.

З цього всього бачимо, що праця поліц. американської бригади дає справді гарні висліди.

ФІНЛЯНДЦІ ВОЛІЮТЬ ДЕНТИСТКИ, НІЖ ДЕНТИСТІВ.

„Фінляндці воліють, щоб їх зуби лікували ніжні жіночі руки" — такий був наголовок одної статейки в однім часописі, який виходить у Гельсінках. Статейка подавала м. ін. статистику, яка інформує, що на 796 зубних лікарів у цілій Фінляндії, начислили тільки 204 мужчин, решта це жінки. Крім цього статистика подає, що відчувається повну недостачу мужчин, які приготовлялись до цієї професії. Мужчини очевидно переконалися, що у цій ділянці не видержать конкуренції жінок.

Неодин готов собі подумати, що коли не будемо сумніватися у „ніжність жіночих рук", то таки мусимо сумніватися в „лагідну вдачу" жінок. Отже чи ліпші жінки-дентисти — це питання.

Брат і сестра -- подружжям.

Перед кількома днями у Бельгії розвязали одно молоде подружжя, бо, виявилося, що подруги були собі дуже близькими своякам. Вони мали вже маленьку донечку та зовсім не знали про те, що вони собі брат і сестра. Ця справді трагічна історія — це одна з багатьох їй подібних — нещасних наслідків світової війни; вона може бути прикладом химерної людської долі.

А саме батько одної бельгійської родини згинув на фронті, мати померла. Над малою бездомною дівчинкою змилосердилося якесь багате англійське подружжя з Льондону та взяло її до себе на виховання. Дівчинка не знала навіть свого назвища, памятала тільки, що батьки називали її Івонка. Її брат, старший від неї на кілька років, разом з цілою юрбою бельгійських утікачів дістався до північної Франції.

Рік тому молоді люди пізналися в Льондоні та взяли шлюб. Недавно муж захотів відвідати з жінкою своє родинне містечко. Щойно тоді вони переконалися, що їх подружжя нелеґальне. Кілька днів по приїзді до Бельгії подружжя розвязали. Велика була розпука обоїх молодих людей які так трагічно завязали собі життя.

Єдности нам треба.

Національна єдність — це цінність, що дає основу всій національній силі. Не диво, що про національну єдність пишуть у нас і говорять безупину, бо й варт вона того. Ще більшої актуальности набирає справа національної єдности в сьогоднішніх переломових часах, коли народові, може більше, як коли, треба ставити опір великим загрозам, що йдуть на нього звідусіль. Коли-ж мова про національну єдність, то годиться призадуматися над тим, хто вже прикметами своєї вдачі найбільш настроєний до згідливої і братньої поведінки в суспільному житті. Загально можна сказати, що направду свідома і патріотична людина буде всюди добрим сівачем загальної єдности в народі, бо така людина розуміє вартість єдности і в імя тої єдности зуміє підпорядкувати свої особисті урази загальному інтересові. Та, що „свідомість і патріотизм" — це поняття надто широкі ,то варто булоб навести конкретніші приклади. З них наведемо тут один: єдність і згоду цінить передовсім ощадна людина. Хто вміє щадити гріш чи інше добро, той цінить і матеріяльне, той цінить і моральне, отже певно цінить і єдність та згоду в народі і на кожнім кроці дбає про її поширення. Він робить це не тільки тому, що як ощадний чоловік, є справжнім патріотом, але й тому, що ощадний привик усе щадити й не терпить марнування. А чиж сварня й незгода не є найбільшим марнотравством? Незгідливі в родині, в громаді і в народі причиняються до марнування часу, сил та енергії, часто марнують всякі матеріяльні, культурні, душевні й моральні надбання. Подумаймо тільки, скільки шкоди приносить незгода неодному товариству, не говорячи вже про політичні свари, такі шкідливі для нації! Ось, чому повинні ми цінити і ощадних людей, що раціонально щадять у рідних банках, і чому самі ми повинні вступати в їх сліди та набиратися їх прикмет: цінити єдність над усе і так причинитися до загального добра!

Нова вистава українського мистецтва в Національному Музею.

Після вистави святоюрського бароку в Національному Музею зорганізовано нову виставу українського мистецтва XVII—XX вв. з огляду на виразно мистецькі цінності композиції та кольористики поодиноких творів. Вистава охоплює 155 творів 45 мистців за час від 1687 року і до останніх літ. Між українськими творами приміщено 20 творів 10-ти мистців неукраїнців для порівняння оригінальности української мистецької творчости, і для вияву спільноти головних напрямків у мистецтві.

Виставу приміщено в пяти салях І. поверху і в шести салях партеру старого будинку. Вистава поверху складається із 43-ох образів спадщини первісної святоюрської катедри і обстанови митрополичих кімнат Льва Шептицького. В цьому відділі вага кожного мистецького твору виступила ясно на просторих площинах тла відсвіжених стін. Окрему кімнату цього відділу виповняють рисунки італьо-грецького іконопису, відомі в науковій літературі під назвою „іконописний подлинник", що відзначаються прегарним ритмом ліній вдатних композицій.

Перехід від цього мистецтва до новітнього становлять дві величні композиції Спаса кисти Івана Рутковича 1687 р. із Скварявського іконостасу та Тайна Вечеря Юрія Радиловського 1772 р. і пастель Луки Долинського погруддя апостола Петра з кінцем XVIII. в. Із XIX. в. виставлено два старші портрети жіночі Теофіля Копистинського та жіночий портрет і морський краєвид Корнила Устіяновича. Початок XX. в. представлений образами Труша, Красицького, Сосенка, Івасюка та Кульчицької. Останні десятиліття представляють ґрупи мистців з України та Галичини найкращими творами, що є власністю Музею. В окремій салі протиставлені твори Новаківського і Мальчевського. Оформила відділ сучасного мистецтва Віра Свєнціцька.

Теперішня вистава у злуці з незмінними збірками в новому будинку галицького іконопису від кінця XIV. в. дає змогу всім тим, що цікавляться ходом розвитку рідного мистецтва за останнє півтисячеліття уявити собі величний образ осягів та тривкої здорової національної традиції у мистецтві.

25-літній ювилей Музичного Товариства та Муз. Інституту ім. Лисенка в Стрию.

Будова власної домівки. — Панахида за померлих членів, учителів та учнів. — І. Концертова продукція.

Дня 29. жовтня ц. р. минуло 25 літ від хвилини, коли в Стрию засновано філію Муз. Товариства й Інституту ім. Лисенка.

В рямках ювилею, що протягнеться довший час, намічено кілька імпрез, які повинні виказати осяги та життездатність товариства і школи. Головним задумом Товариства під цю пору є будова власної домівки на площі, що є вже власністю Товариства. Для тієї цілі створено спеціяльний комітет, який веде мирову акцію в цілому повіті і в краю.

Рівно в 25-ті роковини відправлено панахиду, на якій співав стрийський Боян.

Дня 8. XI. відбулася І. концертова імпреза, а саме продукція учнів В. Муз. Інституту в Стрию з участю учнів В. М. Інституту у Львові. Багату програму започаткував д-р Ст. Людкевич змістовним та глибоким „Словом до студіюючої молоді". Учні стрийського Інституту, піяністки: Я. Баранецька, С. Винницька та Н. Цурковська (кляса дир. Галі Левицької) завдали собі чимало труду, щоби вдоволити слухачів, які вщерть виповнили салю Нар. Дому. Кляса скрипки (проф. Повалячка) а саме учні В. Повалячек, М. Шиян та А. Ґайб теж добре вивязалися зі свого завдання. Елеви-гості зі Львова: Ст. Крачило та Л. Мацюк (кляса проф. Бандрівської) зробили милу несподіванку Стриєві. Буря оплесків, що нею публика нагородила молодих адептів співу — була заслуженим признанням. Те саме відноситься теж до двох останніх точок: скрипака О. Рудницького, абсольвента стрийського Інституту та І. Николишина (Львів, кляса Г. Левицької), які в концертах Мендельзона та Чайковського виказали уже вповні мистецький музичний рівень. Особливож п. І. Николишин можна при дальшій праці вважати кандидаткою на першорядну піяністку. Цілість концерту зробила на численно зібрану публику якнайкраще враження та засвідчила великий зріст нашої музичної культури.

М. А.

—o—

Орґанізуймо економіку міста.

НОВІ ШЛЯХИ „МІЩАНСЬКОГО СОЮЗУ КРЕДИТОВОГО" У ЛЬВОВІ.

На спеціяльній пресовій конференції теперішня дирекція **Міщанського Союзу Кредитового** поінформувала про працю тієї установи, що хоч основана ще в 1905-ому році з ріжних причин, особливо через війну та звязану з нею **девалюацію,** підупала і щойно в літі ц. р. переорґанізувалася та почала діяльність на ширші розміри. Конференцію відкрив голова Надзірної Ради п. М. Галібей, реферував директор м-р Мирон Богун.

Як ударний рід нової економічної акції урухомив МСК **будівельне щадництво,** якого метою є дати кожній людині, навіть з найскромнішим заробітком, змогу дійти до власного дому в місті. Спеціяльний правильник — інформації про те можна дістати на бажання — **каже,** в який спосіб та в якій мірі будівельні щадники можуть користати з позичок на будову чи на купно дому. Ця акція будівельного щадництва зацікавила широкі кола нашого громадянства і хоч вона почалася тільки два місяці тому, досі вплинули вкладки в справі будівельного щадництва на 186.000 зол. Вкладчиками, тобто тими, що хочуть через будівельне щадництво дійти до власного дому, є люди з ріжних станів: в першу чергу ремісники, купці, приватні службовики, вчителі, священники і самоврядні службовики.

Мета будівельного щадництва — дати кожній українській родині в місті змогу мати власний дім з городцем та садком. Коли звернемо увагу на те, що МСК урухомив теж дешевий ремісничий кредит, зрозуміємо, що ця наша відроджена та відмолоджена установа поклала собі високе завдання: зорганізувати економіку міста. Велика вага ролі міст у кожній країні та особлива вага розбудови наших міст під економічним оглядом — все те тільки підкреслює доцільність акції, яку започаткував МСК та в якій бажаємо йому при підтримці цілого нашого громадянства найкращих успіхів.

—o—

ШВАЙЦАРІЯ НЕ ПРИЙМЕ ЖИДІВСЬКИХ УТІКАЧІВ.

З Берна повідомляють урядово: Голяндський уряд запропонував, щоб Швайцарія приняла на свою територію частину еміґрантів з Німеччини.

Швайцарський уряд відповів, що ці еміґранти становили би поважний тягар для Швайцарії, де і так є багато чужинців, крім того панує безробіття. Тому Швайцарія допускає хіба транзит еміґрантів через свою територію.

З життя українського студентства у Варшаві.

СВЯТКУВАННЯ 1-го ЛИСТОПАДА.

Дня 1-го листопада в греко-катол. церкві при вул. Медовій відправлено богослуження. Церкву виповнило по береги українське громадянство Варшави і студентська молодь.

Того самого дня увечорі Українська Студентська Громада влаштувала урочисту академію у власній домівці (Добра 53 м. 21), яка ледве могла помістити присутніх. Програма академії складалася зі вступного слова Л. Ортинського, реферату Л. Пеленського, деклямації Тосі Войтович і вокальних точок, які виконав хор У. С. Г.

ВІДЧИТ ПРО ІСТОРІЮ У. С. Г.

Викладово-видавнича секція при Громаді почала систематичну рефератову працю. Дня 29. жовтня Оксана Степура-Пеленська виголосила реферат п. н. „Історія Української Студентської Громади у Варшаві". Відчит пильно опрацьований обговорював розвиток У. С. Г. за 34 роки її істнування.

КУРС УКРАЇНОЗНАВСТВА.

Заходами викл. видавн. секції при У. С. Г. урухомлено курс українознавства, на якний складається цикль викладів з ділянки історії та ґеоґрафії України, мовознавства тощо. Викладатимуть фахові сили зі Львова, Варшави і Кракова.

ВІДРОДЖЕНЕЦЬКИЙ ВЕЧІР.

Дня 5. XI. відбувся в домівці У. С. Г. відродженецький вечір, на якому Василь Пасічняк прочитав реферат п. з. „Характер та ідея відродження". Цікава й актуальна тема викликала оживлену дискусію.

АНКЕТА В СПРАВІ ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКОМУ СТУДЕНТСТВУ.

Дня 13. XI. відбулася в домівці У. С. Г. анкета, на якій студенти здавали звіти зі своєї діяльности підчас літних ферій. Після звітів відбулася дискусія на тему матеріяльного положення українського студентства та можливостей допомоги.

ПРАЦЯ В СЕКЦІЇ СТУДЕНТОК ПРИ У. С. Г.

На окреме признання заслуговує діяльність Секції Студенток, в цьому році особливо оживлена. Секція влаштовувала курс аматорської фотоґрафії під фаховим проводом Ксені Світликівни й Ліди Оробець. Курс нараховує понад 25 учасників.

Дня 9. листопада цікавий відчит мала Володимира Трильовська на тему „Світовий фронт". Перед відчитом Дарія Кравців здала звіт з преси.

Неменш цікавий реферат виголосила Ольга Шепарович на сходинах секції студенток дня 16. листопада. В ньому обговорила останню повість Д. Ярославської „Полин під ногами".

Ківш.

Сповніть громадянський обовязок супроти українських інвалідів! Дайте матеріяльну поміч тим, що жертвували своє здоровля для добра Батьківщини!

УКРАЇНСЬКА ГІМНАЗІЯ У БИЧКОВІ.

До Великого Бичкова перенесено василіянську гімназію з Ужгороду; наука пічнеться від 1. грудня. При цій гімназії утворять також жіночі паралельні відділи; поки що зорганізовано 1. жіночу клясу.

—o—

БРОДІЙ ЗДОРОВИЙ.

Як подає ПАТ, будапештенська преса принесла вістку, що стан здоровля Бродія викликує неспокій. Бродій дальше перебуває у праській вязниці.

Пресове бюро Карпатської України заперечує поголоски про недугу Бродія. 19. ц. м. оглянув його лікар і ствердив, що він має лиш легкий нежит. Сам Бродій не жалується на стан свого здоровля, почувається добре.

—o—

900 АРЕШТОВАНИХ В УЖГОРОДІ.

Як подає пресове бюро Карпатської України, після приходу до Ужгороду мадяри арештували 900 осіб, між ними чимало „руснів", що займали поважні становища в чеській держ. адміністрації.

Адміністрація Змагу повідомляє своїх Читачів, що 44 число Змагу з датою 21 ц. м. не вийде. Згадане 44-те число появиться з датою четвер 24 ц. м. і матиме багато ілюстрацій. З четверговою датою появлятимуться кожного тижня всі дальші числа змагу у зимовому сезоні.

НІМЕЦЬКИЙ УРЯД ВІДКЛИКАВ АМБАСАДОРА З ВАШИНГТОНУ.

Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє: „До Берліна завізвано нім. амбасадора з Вашингтону, щоб він поінформував міністра закорд. справ Німеччини про настрої у Злучених Державах та про становище до внутрішніх німецьких подій, яке виходить зі заяв през. Рузвельта та інших американських міродатних осіб".

Американський амбасадор з Берліна виїхав до Гавру, відкіля відплине до Америки.

—o—

ВИМІНА ТЕЛЄГРАМ МІЖ ЧЕМБЕРЛЄНОМ ТА МУСОЛІНІЄМ.

З нагоди підписання англійсько-італійського порозуміння, Мусоліні та Чемберлен післали до себе дуже приязні телеграми.

Мусоліні вислав до прем. Чемберлена ось таку телеграму:

„У хвилині, коли входить у життя порозуміння з 16 квітня ц. р., яке створює міцну та тривку основу для приязних відносин та співпраці обох наших держав, хочу ще раз висловити вдоволення моє та фашистівського уряду і переслати Вам особисто вислови моєї приязни та симпатії".

У відповідь прем. Чемберлен вислав до Мусолінія ось таку телеграму:

„Я Вам дуже зобовязаний за вашу телеграму, в якій ви даєте вислів своїй радости та радости фашистівського уряду з приводу підписання англійсько-італійського порозуміння. Як це Вам відомо, я переконаний, що цим актом ми дали відносинам між нашими обома народами такі основи, які дозволять нашим державам на приязну співпрацю для добра наших народів. Я Вам дуже вдячний за вислів вашої особистої симпатії, яку я зі своєї сторони вповні поділяю".

По широкому світі

Еспанський національний уряд проголосив національну жалобу на день 20. листопада, як на роковини смерти Хозе Антонія Прімо де Рівери, що його вбили червоні.

Бельгія утворила два табори для утікачів з Німеччини, де є місце на 3.000 осіб.

В УССР помітний бойкот совітської преси; тираж часописів змалів.

Французький премієр Даладіє рішений ввести в життя фінансові декрети, не зважаючи на опозиційну поставу великої частини громадянства.

ЯКИХ ПОВНОВЛАСТЕЙ ДОМАГАЄТЬСЯ ПРАСЬКИЙ УРЯД? X

Як подає ПАТ, законопроект про повновласти, що його праський уряд предложив парляментові, складається з 3-ох статтей:

1) На одноголосний внесок уряду президент має право декретами змінювати конституцію та конституційні закони.

2) Доки буде можливо виконувати владу на основі нової конституції, уряд матиме право у розпорядках видавати постанови, які вимагають законного урегулювання, за винятком конституції.

3) Приписи про надзвичайні повновласти, згідно зі законом про охорону держави, вважають складовою частиною цього закону.

—o—

„ІЗОЛЯЦІЯ" БОЛЬШЕВИЦЬКОГО КОНСУЛЯТУ.

У відповідь на репресії проти японського консуляту в Чіті японська влада перевела ізоляцію большевицького консуляту в Хабаровську. Перед консулятом викопано рів, щоб самоходи не могли заїздити. До консуляту не допускали доставців харчів, крім консуля і віцеконсуля ніхто з консуляту не міг вийти на місто. Доплив води й електричного струму перервано.

Така „ізоляція" тривала кілька днів.

—o—

НОВИНКИ.

— **Конфіската „Діла".** Вчорашнє (257) число „Діла" підпало конфіскаті за один уступ і закінчення передової статті „Де джерело неспокою?" А що поліція забрала ввесь наклад „Діла" в дорозі на головний двірець пізно вночі, другий наклад можна було видрукувати щойно в суботу вранці і тому наші читачі дістали це число з великим опізненням без нашої вини.

— **Купецько-бранжевий курс.** „Союз Українських Купців" при співучасти української Купецької Гімназії у Львові влаштовує в днях від 20. грудня 1938 до 4. січня 1939 **IV. Бранжевий курс затверджений шкільною владою.** Оплата за курс 15 зол. і вписове 5 зол. Зголошення та вписове до 15. грудня приймає і уділяє інформацій Секретаріят „С. У. К." Львів, вул. Ґродзіцьких ч. 1, II. пов. за надісланням поштового значка на відповідь. 2326 1-2

— **Дансінг** Карпатського Лещетарського Клюбу відбудеться в суботу 26. листопада 1938 р. в салях Народнього Дому, Рутовського 22, II. пов. Початок в год. 21. Музика Джез. 1—2

— **Засідання** Виділу Українського Лікарського Товариства відбудеться в понеділок 21. листопада в год. 7. ввечір у власній домівці. 2745

— **Вистави Українського Народнього Театру ім. М. Садовського у Львові.** Як нас повідомляють, до Львова в місяці січні завитає знаний Український Народній Театр ім. М. Садовського. Склад має до 30 осіб. Репертуар історично народній. Будуть виставлені драми: „Безталанна", „Дай серцю волю", „Невольник", „Мати Наймичка", „Сорочинський Ярмарок", „Вельможна пані Кочубеїха", з приводу 100-ліття смерти батька української сцени Котляревського несмертельна „Наталка Полтавка" з найкращим возним на сцені Великої України п. О. Левитським, арт. Театру ім. М. Садовського, режисера Ужгородського Театру.

— **Повні права державних шкіл** дістала семинарія для виховниць дошкіль СС. Василіянок у Львові на основі рішення міністерства освіти і віроісповідання з 6. жовтня ц. р.

— **Панахиду** за душу бл. п. Михайла Голубця відправиться в неділю 20-го ц. м. в год. 5-ій пополудні в церкві св. Петра Павла, на яке запрошує всіх громадян Львова виділ кружка „Відродження" ім. М. Голубця на Личакові.

— **Українські комунікати** надає від 18. ц. м. тільки радіовисильня Банська Бистриця. Радіовисильня Братислава буде обслуговувати тільки Словаччину. Банська Бистриця висилає українські комунікати в таких годинах: 7.05—7.30 рано, 12.55 вполудне, відтак 14.10, 16.05, 19.25, 21.05 і 23.05.

— **Міщанське Братство** повідомляє, що в неділю, 20. листопада ц. р. відбудеться „Веселий вечір" (ревія) під арт. пров. П. Сороки. Вступ для членів і впроваджених ними гостей за запрошенням, яке можна дістати в домівці Товариства, Ринок ч. 42. Початок в год. 7. веч.

— **Портрети Шевченка і Франка** появляться — як нас інформують — з кінцем цього місяця. Просимо всіх тих, що вплатили за них наперед гроші на основі наших оголошень, приняти цю вістку до відома, як також те, що видавцем портретів є син Івана Франка п. інж. Петро Франко.

— **Вистава всіх праць мистців**, що брали участь у конкурсі, розписаним панею Л. Федорович-Малицькою відкрита від 20. листопада до 4. грудня 1938. р. у природописнім музею Н. Т. Ш., Чарнецького ч. 24, II. поверх. Вступ вільний. Години відвідин від 10—13. В неділі і свята від 9—15 год. Початок вистави в неділю 20. листопада в год. 9-ій рано.

— **Хто виграв на льотерії.** В нинішнім тягненні Клясі. Льотерії впали м. ін. такі більші виграні: 125.000 зол. на ч. 125392. 5.000 зол. на ч. 11537 26568 111564 155055. 2.000 зол. на ч. 18378 32174 53693 142574. 1.000 зол. на ч. 8456 17794 38677 51119 73678 114681 147533. 500 зол. на ч. 5038 12287 25172 43715 45382 48209 71401 97865 97890 103674 108165 110306 132478.

— **Припинення викладів у львівській політехніці.** В пятницю 18. ц. м. дійшло до нових авантур у львівській політехніці, де польські студенти важко побили одного студента жида. До авантур дійшло у звязку з демонстраціями ендецьких студентів політехніки проти проф. Бартля і в обороні одного зі своїх провідників, якому за виступи проти проф. Бартля сенат заборонив вести якунебудь політичну діяльність підчас студій. У звязку з цими авантюрами ректор політехніки припинив виклади і вправи на неозначений час. ПАТ потверджує, що у рисунковій салі політехніки невідомі люди поранили студентів Менделя Лерера і Самуеля Проваллера та що гурт молоді пробував демонструвати, розкидуючи летючки зі зневагами проти академічного сенату і професорів.

— **Затроєння газом цілої родини.** В четвер 17. ц. м. затроїлась світляним газом родина Кшишляковського, що мешкала в сутерині дому при вул. Бема ч. 21. Газ дістався до малого помешкання з рур, що переходять сусіднього помешкання. Лікар Суспільної Обезпеки наказав перевести жінку Кшишляковського до шпиталю, а троє дітей до шпиталю св. Софії.

— **Масове поширення пошесних недуг у Сх. Галичині.** З міст, містечок і сіл трьох повітів Сх. Галичини надходять вістки про зріст пошесних недуг, зокрема дифтерії і ...

сухи. Лікарі стверджують великий зріст недуг горла та простуди. У Львові ширяться сильно недуги дифтерії і красухи так, що для тих недужих не стало місця у пошеснім відділі загального шпиталю і в пошесних павільонах при вул. Пекарській. Тому санітарна влада приміщує недужих у пошесних бараках при вул. Янівській. Недужими в бараках опікується лікар д-р Ліпінський, директор пошесного відділу шпиталю, при допомозі лікарок і піклувальниць. У пошесних бараках лежить понад 40 осіб, здебільша дітей. Недуга дифтерії більше поширена ніж красухи. Пересічна смертність на дифтерію сягає 1.5%. Санітарна влада і лікарі кладуть спеціяльний натиск, щоби при дифтерії швидко стосовано щіплянку. Слід згадати, що в загальному шпиталі переводять надбудову пошесного відділу так, що в новому році шпиталь збільшить число ліжок на 90. Недуги червінки і пятнистого тифу менше поширені, ніж дифтерія і красуха. Недужих на червінку і пятнистий тиф привозять до загального шпиталю у Львові.

— **Вийшли на волю** з вязниці у Стрию в четвер 17. ц. м.: Павло Клим з Мізуня, Василь Бандера з Тростяниця, Мирон Михайлів з Велдіжа, Василь Штукар з Лолина, Василь Маруняк і Микола Мацевич з Долини. Усіх їх поліція арештувала 25. липня ц. р. під замітом злочину зі ст. 978. і 154 § 2 кк.

— **Новий „дом людови“** у Підзамочку, пов. Бучач посвятив 11. ц. м. кс. Свйондер з Бучача. У посвяченні взяли участь представники адміністрації і самоуправної влади.

— **Нові костели** почали будувати у Гриньках, Козачках, Осьнику і Михайлові на Волині. де перевели відому „ревіндикацію“ православних для римо-католиків. У селі Стійло пов. Здолбунів відбулося на днях посвячення польської каплички. У посвяченні взяли участь представники війська з Острога і КОП-у.

— **1.543 особи** вимігрувало в жовтні з Польщі, з того 164 особи до Канади, 234 до Злучених Держав, 667 до Полудневої Америки, 212 до заморських країв і 266 до европейських країв.

— **Новий замах на польського діяча на Тешинському Шлеську.** Краківський „І. К. Ц.“ з 20. ц. м. пише: Чеські терористи доконали нового замаху на помешкання заслуженого поляка Фердинанда Вільчка в Дзецьморовичах у фриштацькому повіті. Коли вечором в год. 22.05 в помешканні Вільчка був начальник пошти Павло Годзеш та поштовий урядовець Франц Сова, оба з поштового уряду в Дзецьморовичах, не викриті дотепер боївкарі кинули до помешкання крізь вікно ручну гранату. Відломки гранати зранили важко начальника пошти Годзеца, якому прийшов з першою допомогою військовий лікар і перевезли до шпиталю в Орловій. Граната знищила помешкання Вільчка. Від вибуху вилетіли теж вікна в сусідніх домах. Поліція шукає за замаховцями.

— **За що вже не карають?** Краківський „І. К. Ц.“ з 20. ц. м. (ч. 321) пише: До помешкання греко-католицького пароха в Тисьменниці о. Михайла Вонсуля приніс міський сторож Фридрих візвання на розправу до старостства. Парох — запевняє „І. К. Ц.“ — прочитавши візвання, помістив на нім червоним олівцем знак запиту кинув ним об стіл та висловився зневажливо про поліцію. Тепер о. Вонсуля покарано гривною 100 зол. за неприличну поведінку супроти урядовця підчас виконування його урядових чинностей.

— **Поліціянт під замітом убивства арештанта.** Перед трибуналом окружного суду у Варшаві відбулася розправа проти поліціянта Казимира Бартковяка, який віз арештованого Януарія Вакулюка під закидом крадіжі. По дорозі поліціянт з візником Коцюбком убили арештанта і втопили його тіло в багні. Трибунал засудив Коцюбка на 8 років вязниці, а Бартковяка на три роки вязниці.

— **Залізнича катастрофа.** Недалеко Ліптавського св. Мартина (Словаччина) зударився особовий поїзд з товаровим. Ранено понад 50 осіб.

ВІДГУКИ ДНЯ.

У двацяті роковини.

(Памяти Федора Черника).

Двацятьпять літ тому сиділи ми в одній лавці, так як сидять два учні осьмої кляси „Б“, в перемиській ґімназії. Ні в гадці нам не були далекі воєнні походи, що так швидко мали здійснитися. А мені ні не снилося, що так швидко стане мій близький товариш героєм великого народу, новітним його Богуном, лицарем без скази, що своїми ділами прикрасив великий зрив а своєю смертю здобув собі золотий ореол геройства.

Федір Черник... Високий, стрункий хлопець, сіроокий, білявий, з високим гладким чолом і всміхненими устами. Сірі очі дивилися лагідно і погідно на світ, але тільки тоді, коли чоло було гладке і всміхнені уста. Бо коли заявлялися скиби на чолі, а уста затискались у вузьку лінію, тоді очі ставали двома багнетами, що проколювали наскрізь. Ніколи цього не було задля якогось особистого непорозуміння. Черник брав особисті справи завжди на весело і звичайно уступав перший, або махав байдуже рукою. Це бувало тільки тоді, коли справа йшла про загальне, хочби це торкалося гурта, кляси, чи ґімназії.

Таким був і таким зіcтався до кінця свого молодого життя. Не бачив я його в вагітні наслідками дні повстання проти гетьмана, не бачив я його в часі походу з Білої Церкви під Київ, чи бою під Мотовилівкою. Але знаю, що таким був. На чолі своїх очайдушних скорострільців ішов як буря вперед і напевно мав тоді поморщене чоло, затиснені уста і вістря багнетів замість очей.

В холодний, листопадовий день упав на полі бою, не дочекавшись трiюмфального вмаршу Української Армії до Києва. Вїхав у столицю народу, загорений у свій сірий, скровавлений плащ і поклався на вічний сон над Дніпром, на високій горі.

Хто зна, чи є ще слід з його могили. Адже тільки чужих чобіт товкло те місце, щоб зрівняти могилу з землею!...

Але даремний труд! Такої могили як Черникова нема сили зарівняти. Вона стоїть перед очима міліонів і з дня на день росте все вгору та вгору. Колиб і повмирали ті, що сипали землю над Черником, то їх діти, їх унуки покажуть докладно місце, де лежить великий скорострілець..

Смерть на війні не те саме, що в часі мира. Приходить ненадійно і часто, забирає швидко і непомітно, а події йдуть, біжать, перевалюються як криги на ріці.

Нераз мені здається, що Федір Черник живе. Коли не там, то десь за лісами, за горами. Що одного дня прийде до мене і своїм звичаєм поклепає мене по плечах: Здоров!... І почнемо балачку перервану тому двацять і пів року.

Сказав тоді:

— Брате, конче прийдь у Київ. Постарайся якимсь способом вирватись.

Я не відповів, бо хтось нам перешкодив.

Тепер як прийде — відповім.

Я вірю, що прийде... В снї!...

Галактіон Чіпка.

— **Українець головою стейтового комітету.** Відомий український громадянин Михайло Дармограй з Філядельфії, майор американської армії, дістав відзначення в республиканській партії стейту Пенсильвенія. П. Джеймс Торренс, голова стейтового республиканського комітету Пенсильвенії в Гаррісбурґу, іменував п. Дармограя головою українського відділу республиканського стейтового комітету. П. Дармограй, як голова українського відділу на цілу Пенсильвенію починає організаційну політичну працю в цілому стейті. У Філядельфії відбулись уже збори в цій справі, які одобрили акцію п. Дармограя.

— **Реєстрація чужинецьких агентів у Злучених Державах.** Конгрес приняв закон про реєстрацію всіх чужинецьких агентів, державних, торговельних і приватних. Вони мусять зареєструватись навіть тоді, якщо є американцями та якщо заступають чужинні інтереси. За невиконання цього закону грозить кара 1.000 долярів або два роки вязниці.

— **Совітські безбожники організують протимісійну акцію.** „Кірхендінст“ повідомляє з Москви, що союз совітських безбожників рішив зорганізувати в найближчому році спеціяльні безбожницькі курси для колірових аґітаторів. Метою цих курсів підготовити спільний фронт проти християнських місій у кольоніяльних краях. На кошт союзу безбожників учитимуть на курсі муринів, арабів та індусів.

— **Летунська і корабельна катастрофа.** Недалеко букарештенського летовища трапилася летунська катастрофа. До катастрофи дійшло тому, що шкільний літак зачепив об машт радіостації і розбився. Летун помер повиснувши на машті радіостації. — Данський корабель осів на мілині на побережжі Франції. Один моряк утонув, 18 моряків урятували.

— **Грабіжницький напад двох малолітніх бандитів.** У пятницю 18. ц. м. вечором двох малолітніх бандитів затримало в околиці Гуттенберг у Каринтії особовий самохід та вбили його шофера. Опісля бандити відїхали забраним самоходом в околицю місцевости Першаґ у Стирії, де звалили дерево на дорогу і ждали на нову жертву. Коло год. 8-ої вечором появився на дорозі самохід уряду праці з Юденбурґу. Бандити засипали стрілами двох інжинірів та шофера, які висіли зі самоходу, щоб усунути дерево з дороги. Від куль грабіжників згинув шофер. Одному інжинірові вдалося втекти, другого схопили грабіжники і забрали зі собою як заручника. Тимчасом інжинір, який утік, повідомив про напад поліцію, що повідомила телефонічно всі доокоричні станиці й охоронні відділи, які почали енерґійну погоню. Бандити відїхали з інжиніром у напрямі Унцмарк, де їх самохід зачіпив об поруче мосту і перекинувся. Оба бандити з інжиніром вийшли здоровими з катастрофи. Інжинір залишився на шосі, а бандити втікли на доокоричні поля, де їх окружили пізним вечором охоронні відділи. Бандити засипали їх стрілами і вбили двох членів стежі. Вкінці вдалося бандитів злапати і відпровадити до Юденбурґа. Один із них має 20 років, другий 13 років. Оба грабіжники є легко ранені.

— **Не бачив у свому життї снігу.** В лібійській пустині впав сніг у багатьох місцевостях. У Солюм над Середземним Морем сніг покрив зовсім землю. Сніг викликав між бедуїнами велике здивування, бо ніхто з них не бачив ще у свому життї снігу крім інею.

— **Пошесть прищиці в Норвеґії.** В околиці Требштадстфольд шириться пошесть прищиці. Влада хопилась енерґійних засобів, щоби спинити ширення прищиці.

— **За скарбами муринського кацика.** Англійський сотник Лейтгольт підготовляє експедицію до полудневої Родезії — Льобенгулі, щоб відшукати скарби кацика муринського племени Матабелів. На слід цього скарбу попав англійський сотник підчас світової війни, коли то війська полудньово-африканської унії заняли тодішню німецьку полудньово-західну Африку. До того сотник знайшов у столиці кольонії з бюрку течку з написом „скарби Льобенгули“, в якій були вказівки, де сховано скарб та яку вартість має цей скарб. Отже скарб муринського кацика складається з 14-ох возів слоневої кости, двох возів золотого піску і великої кількости діямантів. Вартість скарбу доходить до 30 міліонів фунтів штерлінгів. Кацик „Льобенгуля“ з остраху за цілість скарбу наказав 1.200 своїм воякам відвезти скарб на північ до португальської кольонії Анголі і там закопати його в означеному місці. Приказ кацика виконано. Зі страху, щоб хтонебудь з вояків не зрадив тайни, Льобенгуля казав їх підступно повбивати недалеко місця, де скарб закопано і там їх поховано. Англійський сотник запевняє, що місце скарбу вже устійнив підчас попередніх розшуків. Тепер приступає до відкопання скарбу, що буде звязане з великими коштами і перешкодами.

—o—

Імпозантний зріст ощадностевих вкладів у Комунальних Касах Ощадности.

Минули вже відгомони вересневих днів, коли частина громадянства охоплена переполохом з приводу подій на міжнародньому терені, що торкалися безпосередньо Польської Держави, яка домагалася від Чехословаччини звороту чисто польських земель, відібрала свої льокати з ощадностевих і фінансових установ. Місяць жовтень — це місяць тріюмфу цих установ, які зуміли виплатити вкладчикам без жодних обмежень їх льокати в хвилині, коли вони масово до них зголошувалися, це також місяць масового повороту льокат до найгустіше розсіяних ощадностевих станиць, якими є Комунальні Каси Ощадности.

Зріст ощадностевих вкладів в К. К. О., що діють на терені 4-х південних воєвідств, осягнув в жовтні 1938 р. імпозантне число зол. 8,870.000.—. Цей зріст дуже сильно свідчить про велике довіря громадянства до Комунальних Кас Ощадности.

З кіна.

Кіно „Атлянтик“: „АЛІБІ“.

Ця французька фільма зроблена на підставі песи відомого франц. драматурга Марселя Ашара зі співучастю Штрогайма, Жуве та Прежана. Кримінальна історія з убивством одного американського гангстера в Парижі, що гине від кулі одного німецько-американського „магіка“, який виступає в одному нічному варієте. Магік доконавши злочину хоче мати алібі перед поліцією і підплачує одну бідну чесну дівчину з того самого кабарету, щоб вона за великі гроші заявила тільки одне: що він провів у неї всю ніч, не виходячи з кімнати. Починається психольогічний двобій між комісарем поліції і прехитрим магіком, вони обидва тримають під своїм впливом залякану дівчину, що поволі довідується, в якій ролі виступає, але лякається виявити всю правду під загрозою помсти страшного магіка. Вся фільма витримана у високо драматичній напрузі, нешабльонова, з добрими типами і дотепно придуманими сценами. Тому, що без кохання не може обійтися і цей мотив вплетений тут дискретно у звязку з цілою кримінальною історією.

З судової салі.

ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН.

Золочівський окружний суд засудив за приналежність до ОУН:

Івана Карповича на 3½ року вязниці,
Зенона Гізника на 3 роки,
Осипа Булавського на 1½ року.

Усім трьом відібрано громадянські права на 9 років.

✝ Посмертні згадки.

НАТАЛІЯ ЧАЙКОВСЬКА.

В четвер 17. ц. м. померла в Коломиї вдова по адвокаті Наталія Чайковська в 77-ому році життя по довгій і важкій недузі. Похорони відбулися в суботу 19. ц. м. в год. 2-ій пополудні на греко-католицький цвинтар у Коломиї при великій участи громадян. В. її П.

Дописи.

КОПИЧИНЦІ.

Листопадові роковини. В навечерія Листопадових Роковин зійшлася інтелігенція та молодь, головно члени „Стріли“, в домівці тогож товариства в ціли спільного та скромного вшанування 20-ліття листопада. Святочні сходини відкрив голова „Стріли“ адв. м-р О. Фірчук, вказуючи на значіння листопада 1918 р. для українського народу. Історичні події представив дир. В. Пешак у своїм довшім рефераті. Дня 1. листопада зійшлося громадянство Копичинець у парохіяльній церкві на Горі на Службу Божу, яку в намірені українського народу відправив о. М. Чорнян. Проповідь виголосив о. В. Рижевський. По Службі Божій оба священики відправили панахиду за поляглих перед уставленою на середині церкви могилою, на якій стояв березовий хрест із терновим вінком та лежала стрілецька шапка. В годині 3. пополудні велике число людей, головно молоді, окружило стрілецьку могилу на цвинтарі, освічену великим числом свічок, та відспівали кілька стрілецьких пісень. — Т-во „Копичинецький Боян“ мало намір улаштувати „Свято стрілецької пісні“ дня 31. X. або 13. XI. н. р., одначе старосто відмовило дозволу.

Ювилейне свято книжки. Філія „Просвіти“ приготовила вже „Свято книжки“, яке мала намір улаштувати 30. X. н. р., одначе староство відмовило на цей день дозволу тому, що був це передвиборчий час. Свято це відбудеться 20. листопада н. р. в год. 2.30 пополудні в салі Народнього Дому в Копичинцях. У програму свята входить фантова льотерія, зложена виключно з книжок, продукції хору, деклямації та „вертеп книжки“. Кожного року такі „Свята книжки“, що їх улаштовувала філія, причинилися до поширення книжок на загальну суму 100—200 зол. Громадянство повинно і в цьому році масовою участю причинитися до звеличання свята та поширення книжки. Вступ дешеві.

БУЧАЧЧИНА.

Величавий „День Просвіти“ в Золотому Потоці. 40 років тому поселився в містечку Золотий Потік у Бучаччині б. судця, нот. Степан Танчаковський. Він належав до численного тоді гуртка людей, що працю на народньому полі вважали своїм обовязком, любили її та залюбки їй віддавалися. Отже із його приходом Золотопотіччина почала оживати: повний запалу й енергії нот. Танчаковський розпочав працю на всіх ділянках громадянського життя, в першу чергу у просвітній організації, де поклав величезні для „Просвіти“ заслуги. Його заходам та праці треба завдячити повстання майже всіх читалень „Просвіти“ в Золотопотіччині. Але побіч організатора Потіччина знайшла в ньому також великого добродія-мецената. За власні фонди купував він для читалень будівельні пласці і доми ЗА ТОП. для читальні в Потоці, Лішнищях, Коропці, Порхові, Соколові, Костільниках. У признанні його великих заслуг Т-во „Просвіта“ у Львові іменувало його спершу своїм делегатом на бучацький повіт, а в якийсь час пізніше Загальні Збори Т-ва „Просвіта“ іменували його своїм почесним членом. Нот. Танчаковський помер у липні 1928 р. Його похорони в Зол. Потоці відбулися з участю великого здвигу довколишнього селянства дуже величаво. У липні 1938 р. припадали 10-ті роковини смерти цього добродія-мецената „Просвіти“. Цей час вибрали собі просвітні організації Потіччини для відсвяткування 70-их роковин існування Т-ва „Просвіта“ та 10-их роковин смерти її почесного члена і добродія бл. п. нот. С. Танчаковського. Цей величавий день Потіччини дбайливо підготовив районовий ювилейний комітет у Потоці під проводом радн. Мисевича. Велике громадянство Потіччини звеличав своєю присутністю голова „Просвіти“ д-р Іван Брик, що приїхав разом з прапором та хоружим інсп. Петриком. В неділю 25. вересня н. р. в год. 9-ій рано голова д-р Брик та інсп. Петрик з прапором в товаристві голови філії адв. Слюзара та заст. гол. дир. Харкаліса виїхали автом до Золотого Потока. В Соколові, 2 км. перед Потоком ждала вже на дорогих гостей бандерія в числі 50 коней та зібране довчисленно населення села, яке овацiйно привітало достойного голову „Просвіти“ окликами „Слава Просвіті!“ Слава голові „Просвіти“. Коротке привітальне слово до голови виголосив голова читальні в Соколові п. Степан Ковбан. З черги авто з головою та його товаришами подорожі попереджувані бандерією рушили вільна головною вулицею села в напрямі Потока. Вулицю висипали діти цвітами, а з обох боків стояли мешканці села та радісно поздоровляли провідника „Просвіти“. На вікнах домів видніли ювилейні написи. На порозі чит. „Просвіти“ в Золотому Потоці голову „Просвіти“ привітала делегація: двох вбраних [illegible] читальні враз з головою читальні радн. Мисевичем. У догляді просвітяни вручили голові хліб та сіль а радн. Мисевич привітавши голову короткою промовою передав в його руки ключі до читальні. Маленька дівчина передала голові китицю цвітів. По короткім побуті в читальні голова разом з іншими делегатами пішов на Службу Божу, що її в асисті о. Баранюка та о. [illegible] відправив о. радн. Я. Литвинович. По Службі Божій на церковному цвинтарі, до кількох тисяч просвітян, глибоку змістом проповідь виголосив о. Іван Гайбей. З черги просвітяни в скількости біля 7.000 рушили походом на місцевий цвинтар, щоб віддати пошану [illegible] добродія „Просвіти“ бл. п. нот. Танчаковського. На [illegible]

[illegible] походу їхала бандерія в числі пятьдесять коней, [illegible] дів наколесників та оркестра, за нею делегати [illegible] день та інших установ Бучача і Потіччини [illegible] від читальні, Лугу та Осали в Зол. Потоці, від [illegible] ні й Лугу в Костільниках, від читальні у [illegible] від читалень в Губині, Сокільця, Сапогова, [illegible] Коропця, Стрільча, Порхова, Русилова та Л[illegible] [illegible] китицю цвітів від філії Просвіти в Бучачі [illegible] вінець від Т-ва „Просвіта“, разом 19 вінків. [illegible] хор. інсп. Петрик в асисті 2-ох хуторян [illegible] прапор „Просвіти“, що хвилює за очі всіх [illegible] ними красками. За ним у першій трійці [illegible] голова філії у Бучачі адв. Слюзар та [illegible] мітету в Потоці радн. Мисевич [illegible] ти“, за ним делегати з Бучача, [illegible] в Сокола у формаціях, [illegible] світян. Похід, що перейшов центром [illegible] життя враження. На цвинтарі [illegible] конгрядного відправив панахиду в асисті [illegible] о. Колодка о. радн. Гайбей. [illegible] Бучача. По панахиді промову [illegible] виголосив адв. Штуп. [illegible] їхні [illegible] а голова „Просвіти“ [illegible] бе гарну китицю цвітів. З [illegible]

радку рушила похід через місто на площу „Маковиська“ за містом, де відбулася академія під голим небом. При вході на площу голова „Просвіти“ разом з делегатами відобрав від кількох тисяч просвітян, що машерували чвірками, дефіляду. Просвітяни витали голову „Просвіти“ і прапор, піднесеними в гору руками. Академію відкрито гимном „Просвіти“, що його відспівав хор з Коропця. Святочну промову виголосив сам голова „Просвіти“ підчас якої відкрив портрет бл. п. нот. Танчаковського, кисти мистця В. Ласовського. З черги складали привіти: від кооперації дир. Хархаліс, від кредитової кооп. дир. Виницький, від „Рідної Школи“ п. Довгополий. На дбайливо приготовану програму академії зложилися виступи хорів Потока і Соколова під управою радн. Мисевича, Костільник під управою С. Юрчинського, Коропця під управою Дудліи, декламація, добре виголошена Футієм зі Сновидова та рецитації дітей з Миколаївки, Скоморох та Потока. По закінченні програми голова комітету радн. Мисевич виголосив промову з подякою делегатам, учасникам та всім тим, що причинилися до величавого уладження свята. Академію закінчено відспіванням національного гимну. День „Просвіти“ в Потоці був переглядом сили і життєздатности просвітянської організації в Бучаччині. Цей перегляд випав якнайкраще. Величезне число учасників, що репрезентували поверх 30 читалень Потіччини й околиці (деякі села як Соколів, Ліщанці, Костільники вислали по 400 і більше просвітян) зразковий порядок підчас цілого свята, велика любов до „Просвіти“ і пошана для її провідника, манифестовані на кожному кроці підчас свята, це доказ, що ця організація запустила в нашому народі глибоко коріння, що за час свого 70-літнього істнування зросла в душу нашого народу, який її полюбив і ніякі напади ворогів „Просвіти“ своїх та чужих не вспілі „Просвіті“ нічого зробити.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр.

Неділя 20. XI. год. 12. впол. „Королевич Рак“; год. 3.30 попол. „Галузка розмарину“; год. 7.30 веч. „Закохана королева“.

Понеділок 21. XI. год. 7.30 веч. „Галузка розмарину“.

Український Театр ім. І. Котляревського.

ЖОВКВА:
20. XI. Слово о полку Ігоревім.
21. XI. Пригода в Черчі.
22. XI. Зоря над Почаєвом.
23. XI. Лісова пісня.
З Жовкви іде Театр до Кам'янки Струм.

Український Театр Йосифа Стадника (сеніора).

ТЕРЕБОВЛЯ:
21. XI. Хам.
22. XI. Чарівна дівчина (виступ Стефи Стадниківної).
МИКУЛИНЦІ:
23. XI. Подвійна бухгальтерія.
24. XI. Люди на кризі.
25. XI. Хам.
26. XI. Нітущ.
27. XI. Гриць.
Потім іде театр: Тернопіль, Збараж.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

РОГАТИН:
20. XI. Невольник.
21. XI. Дай серцю волю.
22. XI. Мати наймичка.
23. XI. Ой не ходи Грицю.
24. XI. Наталка Полтавка. З нагоди 100-ліття Батька Української Сцени Котляревського. В ролі возьного виступить найкращий в цій ролі на Великій Україні п. О. Левитський.

КІНА.

АПОЛЬО: „Пригоди Томи Соєра“ (на основі Твейна).
АТЛЯНТИК: „Алібі“.
БАЛТИК: „Навернений грішник“.
ВАНДА: „Чарівниця з Салем“, „Кід Ґалегад“.
ҐРАЖИНА: „Парижанка“ з Даніелею Дарів.
ЕВРОПА: „Вязниця без крат“.
ЕМПІР: „Царівна Сніжинка“ Вальта Діснея.
КАСІНО: „Товаріщ“ (Кольбер, Боєр).
КОПЕРНИК: „Ультимат“ з Дітою Парльо та кольоровий додаток.
МАРУСЕНЬКА: „Професор Вільчур“.
МЕТРО: „Дівча з Пратеру“, „Провалля грозн“.
МІРАЖ: „Порт Артур“ із Даніелею Дарів, Ад. Вольбріком.
ПАКС: „Для тебе, Маріє...“ (Беніяміно Джілі).
ПАЛЯС: „Границя“.
МУЗА: „Розалія“.
РАЙ: „Верес“.
РІЯЛЬТО: „Я помилився“.
РОКСІ: Олімпіяда дві частини разом: „Свято народів“, „Свято краси“.
СВІТ: „Серце і шпада“, „Дочка генерала Панкратова“.
СТИЛЕВЕ: „Марко Польо“ і ревія з Фалішевським.
ТОН: „Смертельні вороги“ (Кен Мейнард), „Шікаго“.
УТІХА: „Відділ сміливих“.
ХИМЕРА: „Ля Габанера“ (Зара Леандер).

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(ул. Маріяцька)
Італія: Верона, Мантуа, Озеро Ґарда.

ФОТОПЛЯСТІКОН „СВІТОВІД“:
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-ми Каім і Син)
„Єгипет: Каіро, Олександрія, Мар-Саба, Теби“.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 20. листопада 1938.

7.20 Музика у вик. орх., 8.00 Ранішній денник, 8.15 Для села: Хл. газетка, Огляд ринків рільних продуктів, капеля, спів, 8.45 Ранок хлібороба, Кооперація, 9.15 Трансм. із роковин оборони Львова, 11.45 Освітні авдиції. 11.57 Сигнал часу, 12.03 Муз. поранок у вик. симф. орх., спів, 13.05 Львів від 1918—1938, відчит през. Ст. Островського, 13.15 Музика у вик. орх., спів, 14.40 Львівський листопад, словно-муз. авд. для дітей, 15.00 „Оборонці“ словно-муз. авд., 15.20 Золота книга громад, промова воєводи Білика, 16.30 Клясичні строфи, муз. поема Райнольда Гана, на сопран, альт, тенор, баритон і міш. хор у супр. форт., 17.00 „Сонце над морем“ авд. К. Броньчика, 17.30 Концерт орх., хор, солісти, у перерві коло год. 18.25 Хвилина бюра студій, 19.30 Програма на завтра, 19.35 „Гостинниця під левом“, авд., 20.10 Спортові вістки, 20.15 Збірні спортові вістки, політ. огляд, веч. денник, звуковий тижневик, програма на завтра, 21.20 Форт. музика, 21.40 Літ.-муз. авд., 22.20 Танк. музика, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авдиції, 23.15—23.55 Танк. музика з пл. (Варшава II).

Понеділок, 21. листопада 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Для шкіл, 8.10 Музика з пл., 8.50 Комунікати з часів оборони Львова, 11.00 Для шкіл: Вчімся віршиків, авд. для молодших дітей, 11.20 Популярні Бетовенові твори, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авдиція, 13.00 Для купців і ремісників: Відповіди на актуальні питання, Туристичний сезон, 13.30 „Гайди“ муз. авд. для гімназій, 14.00 У перспективі 20 літ, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Львівська біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Театр Уяви для молоді: Листопадовий день 15.30 Сальон. орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.05 Господарські вістки, 16.15 Суспільні науки, 16.30 Форт. ресіталь, 17.00 Про промені раду та Рентгена, 17.15 Оповідання про Баха: „Скрипка-музик“, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Львівські наукові варстати: Документи говорять, 18.20 Про генерала Михайла Карашевича-Токажевського, 18.30 Львівська пісенька історичних упродовж століть, 19.00 Вояцька авдиція, 19.30 Розривк. концерт, 20.35 Веч. денник, метеорольоґ. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Про почту, 21.10 Спів. ресіталь Ади Сарі в супр. форт., 21.40 Літер. новини, 22.00 Історія симфонії, авд., симф. орх., 22.55 Огляд преси, 23.00 Останні вістки, 23.05 Вістки з Польщі у фр. мові, 23.15—23.55 Фрагменти з „Перстеня Нібелюнгів“ Вагнера, оп. з пл. (надає Варшава II).

Вівторок, 22. листопада 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл. 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 „День крови та слави“ (промова, спів, музика), 11.00 Для шкіл: Відвідуємо прядільні та ткальні, авд. для старших дітей, 11.15 Обер-Маєрбер із пл., 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Спогад, промова, хор, 14.30 „Львівська молодь“ гутірка, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Маю 13 літ, 15.15 Письменники та журналісти в обороні Львова, 15.30 Орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.05 Господарські вістки, 16.15 Фін.-госп. актуалії, 16.25 Пісні Ст. Невядомського в супр. форт., 16.45 Із записників оборонців Львова, 17.00 Шлесько-львівська авдиція, 17.30 Промова ген. Борути-Спєховича, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Гутірка зі слухачами, 18.15 Пісня з пл., 18.20 Загонова шляхта, 18.30 Авд. для робітників, 19.00 Концерт: орх., пісеньки, 20.35 Веч. денник, метеорольоґ. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Концерт давньої музики, сопран, скрипка, обой, фагот, альтівка, віол., форт., 22.00 „Темпераменти“ говорена повість А. Цвойдзінського, 22.15 Пісня перемоги, концерт у вик. муж. хору та орх., 22.55 Приказ із 22. листопада та верблі, 23.05 Закінчення авдиції, 23.15—23.55 Творці віртуоз. скрипкового мистецтва, пл. (Варшава II).

Середа, 23. листопада 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Добрийдень наймолодшим, оповідання, мельодії, пісеньки, 11.00 Для шкіл: „Як кравець Кравчинський шив звірятам нові футерка“ авд. для молодших дітей, 11.15 Популярний концерт із пл., 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Симф. музика з пл., 14.45 Прядільня і домашній промисл, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 „Наш концерт“ авд. для молоді, орх., 15.30 Музика у вик. орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.30 Скандинавська музика з пл., 17.00 Польща та займанницькі війська в перших днях незалежности, 17.15 Кантата Баха: „Шляйхт шпілєнде Велєн“ у вик. міш. хору, орх., квартету солістів, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Молодь перед мікрофоном: „Івась нероба“ на осн. Раорта, 18.30 Авдиція про мову, 18.40 Чи справді в здоровому тілі здорова душа?, 19.00 Відгомони Італії, розр. концерт у вик. орх., мандоліни, спів, 20.35 Веч. денник, метеорольоґ. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Оповідання про Шопена, форт., 21.45 „Темпераменти“ говорена повість А. Цвойдзінського, 22.00 Спортові вістки, 22.05 Танк. музика у вик. орх., 23.05 Закінчення авдиції, 23.30—23.55 Спів. ресіталь Ф. Платівни у супр. форт. (Варшава II).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 20. листопада 1938.

БЕРЛІН 15.30 Бетовенові твори, 18.00 Шубертівський концерт, 19.20 Військ. орх., 20.10, 21.00 Концерт романтичної музики, БІЛГОРОД 20.00 Нар. музика, БРЮСЕЛЯ ФЛЯМ. 19.00 Концерт форт. дуету з участю Бартока, 20.00 Композиторський концерт Владіґерова, 21.30 22.00 Симф. концерт, БРЕСЛЯВ 20.10 21.00 „Реквієм“ Брамса, ВІДЕНЬ 9.30 Мандоліністи, 13.00 Розр. концерт, 15.20 Смичк. квартет а-дур Доґнанія, 16.00 Орх., сол., 19.00 Воацькі пісні у вик. хору, 20.10 21.00 22.00 „Каліостро у Відні“ оп. І. Штравса, КЕНІҐСБЕРҐ 20.10 Симф. концерт, ЛЯЙПЦІҐ 18.40 Концерт квартету, 19.00 Симф. концерт, ЛЯЙПЦІҐ 18.40 Концерт квартету, 19.00 Симф. концерт, МІЛЯНО 17.00 18.00 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 Комедія, РАДІО ПАРІ 18.00 Діточі пісні, 18.15 19.00 Симф. концерт, 21.15 Пісні 21.30 22.00 23.00 Симф. концерт, РИМ 17.00 18.00 Симф. концерт, 21.00 22.00 23.00 „Дон Пасквале“ оп. Доніцетія, СТОКГОЛЬМ 16.00 Пісні, 22.30 Скрипка, форт.

Понеділок, 21. листопада 1938.

БЕРЛІН 18.00 19.00 Мельодії пусти, 19.45 Веч. гомін, БІЛГОРОД 20.00 21.00 Нар. музика, ВІДЕНЬ 18.10 „Образки з виставки“ Мусоргського на форт., 20.00 22.00 Концерт, орх., хор, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 20.15 Симфонія е-моль Брамса, ЛІЛЬ 21.30 Симф. концерт, МІЛЯНО 17.15 Віол., 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 „Дон Пасквале“ оп. Доніцетія, РАДІО ПАРІ 21.15 Пісні, 21.30 22.00 23.00 „Ле маркіз де Караба“ ком. оп. Г. Гровлєза, РИМ 17.15 Танк. музика, 21.00 Розр. програма, 22.00 Орх. концерт, РИГА 19.15 Лотиські нар. пісні, СТОКГОЛЬМ 15.00 Діточі пісні, 19.30 Шведська музика XIX ст., 20.40 21.00 „Роз Марі“ оп. Фрімля.

Вівторок, 22. листопада 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 20.10 Весела авд., 21.00 Концерт, 23.10 Хор, сол., форт., БІЛГОРОД 18.15 Танк. музика, 20.00 Нар. пісні, ВІДЕНЬ 18.25 Пісні, музика, 20.10 Розр. концерт, сопран, 21.15 Віденські мельодії у вик. орх. і сол., ЛЯЙПЦІҐ 20.10, 21.00 22.00 „Ріґолєто“ оп. Вердія, МІЛЯНО 19.30 Розр. музика, 20.30 Легка і танк. музика, 21.00 22.00 23.00 Оперетка, РАДІО ПАРІ 18.05 Легка музика, 19.30 Пісні, 21.15 22.00 Камер. музика, 22.30 (після комунікату), 23.00 24.00 Театр Уяви: „Розбійники“ драма Шілєра, РИМ 17.15 Симф. концерт, 19.30 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 „Тангайзер“ оп. Вагнера, СТОКГОЛЬМ 15.00 Розр. музика, 20.40 21.00 Концерт німецької музики, ШТРАСБУРҐ 21.10 22.00 23.00 24.00 „Ловці перел“ оп. Бізета.

Середа, 23. листопада 1938.

БЕРЛІН 18.00 19.00 Веселі мельодії, 20.30 21.00 Орх. концерт, БІЛГОРОД 20.00 Гумор, 21.00 Вок. концерт, 22.15 Танк. музика, ВІДЕНЬ 12.00 Розр. концерт, 16.06 „Кава по-віденськи“ веселе пополудне, 18.35 19.00 Веселі мельодії давніх часів, 22.30 „Музика з Відня“ розр. концерт, орх., сол., ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.30 Соната ґ-дур Брамса на форт. і скр., 22.30 Серенада оп. 141 Реґера, КОПЕНГАГЕН 18.00 Гавайські дуети, 22.20 Іт. пісні, клявесинова музика, ЛЯГТІ 18.30 Пісні, МІЛЯНО 20.30 Розр. музика, 21.00 Сопран, форт., 21.50, 22.00 Джез, РАДІО ПАРІ 18.05 Орх. концерт, 19.15 Пісні, 20.30 Форт., 21.30 Віол., 22.00 23.00 Розр. програма, РИМ 21.00 22.00 Комедія, 23.15 Танк. музика, СТОКГОЛЬМ 15.00 Розр. музика, 19.50 Рапсодія на теми Ліста, 21.30 Спів.

БІРЖА

Львів, 19. листопада 1938

ГРОШІ.

Купно-продажа: Бельґи бельґ. 90·32—89·70. Долари америк. 5.31·00—5.28·50. Долари канад. 5.26·00—5.24·00. Фльорени гол. 290·14—288·00. Франки фр. 14·18—14·00. Франки шв. 121·00—119·80. Фунти анг. 25·3—24·99. Гульдени данц. 10·25—99·75. Корони чеськ. 10·75-10·40. Корони дун. 113·20—111·35. Корони норв. 124·70—123·30. Корони шв. 130·34—128·55. Ліри італ. 19·60—19·00. Марки фінляндські 11·19—10·85. Марки нім. срібні 92·00—90·00. Тель Авів.

Папери.

4 і пів проц. внут. 67·20—65·00. 3 інв. 1 ем. 85·25 серія 92·75, 2 ем. 83·25. серія 91·50, 5. конвер. 67·75. 4 прем. дол. 42·50. 4 консолід. 66·25—66·50.

Акції.

Банк Польський 132·00. Цукор 35·50. Вугіль 35·00—34·25, Ліпльоп 88·25—86·25. Островець 65·50. Стараховичі 43·50.
Тенденція неодностайна.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

Львів, дня 19. листопада 1938

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	3·25 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	3·30 зол.
молоко	18—19 сот.
копа яєць	1·25 зол.

Тенденція на масло знишкова, на молоко та яйця сильна.

МАТРИМОНІЯЛЬНІ

ПОДІЛИТЬ долю характерного мужчини, може бути заточенця, середнього віку на становищі (вища освіта), панна пристійна, гарних прикмет, придане. Lwów 1, poste-restante „Prowincja“.

ШАТИНКА, молода, гарна (20 тисяч) бажає листування з мужчиною на становищі (вища освіта). Неанонімни до „Діла“ під „18“. 2367 1-1

МАГІСТЕР фільософії німець, літ 26, одружиться з багатою українкою великих духовних прикмет. Kraków „Ruch“ Rynek. Hubert.

КУПНО — ПРОДАЖ

ПРОДАМ жіноче футро модне, плюшакове і гранатовий плащ, ковнір білі бранзлайки; оглядати від год. 15—18 щодня Лушакова, Геніяга 24. 2329 1-2

ВУГОЛЬ, кокс, дрова продає КАЛИТЯК, Байки 14, тел. 238-24. 2336 3—10

ФОРТЕПІЯНИ, піяніна як нові на різні ціни, гарантовані продає найдешевше та міняє, купує Ганзя, Львів, Пілсудського 21. 1. п. 2348 3-13

ЗАЛІЗНІ ПЕЧІ шамотові трикопальні, краєві, закордонні Рентшнер, Легіонів 37. 2351 2-8

ФЛЯНЕЛЕВІ сорочки мужеські спеціяльних гатунків і взорів 4.90, 5.90 а теж всякі білля жіноче і мужеське на зиму тільки з фабрики білля „АСТРА“, Львів, Сикстуська 2. 2299 1-3

ШУКАЄМО два мікроскопи Reicherta або Leitza з імерсп. олій, які побільшувалиб 1.000—1.300 х. Зголошення надіслати на адресу Антін Микитюк, Коломия, Костюшка 25. (до двох тижнів). 2744 1—1

В ГОРОДКУ ЯГАЙЛ. до продажі з вільної руки typowa камениця одноповерхова і офіцина. Судово оцінена за 60.259 зол. Вільна від гіпотечного податку. Річний чинш 6.350 зол. Інформації дає управитель камениці в Городку Ягайл. Костюшка ч. 98. 2748 1—2

МЕШКАННЯ

КІМНАТА умебльована з окремим входом з уживанням лазнички з харчем або без до винайму для двох студентів або солідної пані при вул. Павлікія 14 а 1. п. двері 4. 2748 1-1

РІЖНІ

СТОЛЯРНЯ М. ФЕДИНСЬКОГО Львів, вул. Любельська 27. поручає по приступних цінах купецько-мистецькі уладження льокалів проєктів, також галантерію й інші модерні гарнітури. 2363 2-52

ГОДИННИКИ і біжутерію найпрецизніше направить українська фірма Ц. Карпинця Львові вул. Домініканська ч. 7. 1930 81-0

ВІЧНІ ПЕРА направляє найкраще „ПРЕЦИЗІЯ“, тепер Шайнохи 1. 2297 4—10

СКУПОВУЄМО ШКІРИ сирі всілякі: з заяців, кріликів, тхірів, лисів, куниць, кіз, телят, худоби і всі інші. Платимо найвижчі ціни. Шукаємо купців. Гарбуємо — фарбуємо. Препаруємо і доцецьки трофеїв ч. утра готові постачаємо — модернізуємо. Інформаційні цінники 25 с. Quality Централи Шкір, Познань, Фоша ч. 31

УКРАЇНСЬКА ПРАЛЬНЯ І ФАРБАРНЯ повідомляє П. Т. Клієнтів, що в цьому сезоні обнижила ціни на 50% на всіляку роботу, прання комірчика 10 сот. Марія Процикова, Вірменська 14. 2369 1-10

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ, гумові, черевні, ниркові, проти усування матиці за гарантією виконує відоме УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА, Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2741 1-100

СТАРУ ГАРДЕРОБУ мужеську міняємо на найновіші бельські матеріяли. — Телефон 114-56. 2746 1—2

СТАРУ ГАРДЕРОБУ мужеську міняємо на найновіші бельські матеріяли. — Телефон 270-25. 2746 а 1—2

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Спец. скірн., венер. недуг і косметики **Др. ФІШЕР** б. лікар (асистент) Клінік у Берліні, Празі, Відні орд. КІЛІНСЬКОГО 3 (напроти Від. Каварні) тел. 251-66. 2143

лікар недуг шкірних, венеричних та лікарської косметики **Роман Лисяк** б. приватний асистент д-ра Е. Дурделла та лікар шкірно-венер. клініки. Львів, вул. Сикстуська 56

Д-р Ірина Сімович ординує в недугах шкірних і венеричних та лікар. косметики. При вул. Городецькій 53 а, II. пов. щодня крім неділь і свят від 3—5 попол. Тел. 274-36. 1—10

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0.35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках	зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.50

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденції по	зол. 0.15
купно, продаж, наймы і т. и.	зол. 0.10
шукаючі праці	зол. 0.05

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	зол. 400.—
Остання сторінка 1/2	зол. 200.—
Остання сторінка 1/4	зол. 100.—
Остання сторінка 1/8	зол. 50.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.